

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izmislj nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom za vse leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrt leta 6 K, za en mesec 2 K. Kdor hodi sam po pošti, plača za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za en mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira. — Za oznanila se plačuje od petertopne petit-vrste po 12 h, če se se oznanilo tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se tiska trikrat ali večkrat. — Dopis naj se izvoli frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagovoljno pošilja naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Vera in znanost.

Škof Jeglič, potem Bogumil Remec in drugi učenj prirodozlovcu ljubljanskega semenišča se na vse kriplje bore zoper svobodno, brez predsodkov prodirajočo znanost, zlasti zoper novodobni nauk o nastanku in razvoju živih bitij.

Moti se pa, kdor misli, da ti naši gospodje zastopajo pravo, verno stališče. Drugod namreč ne tiči več duhovstvo tako globoko v nevednosti, ali je vsaj ne izpostavlja s toliko smelostjo in ne računa več na nerazsodnost posvetnih ljudi, in zato reji ni več v načelnem protivu zoper osvoboditev duhov od starodavnih predsodkov.

V naslednjih vrstah navedemo katoliško škofo in pravoverne duhovske ter posvetne znanstvenike za pričo, da je stališče, ki je zastopa »Slov. Nar.« že izza Misijevih časov našeloma pravilno. Pri nas višji duhovni pastir prepoveduje čitanje »Slov. Naroda« in v svoji kratkovidnosti in grešni samovolji odreja vernikom odvzeto pri spovedi zaradi čitanja naprednih listov. Druge pa, kjer imajo modrejše škofjskega predstojnika, na take prepovedi niti ne mislijo in ne štejejo nikomur v greh, če novodobne znanosti ne prezira.

Z opravičeno indignacijo smo s pravnega stališča zavrnil način, kako je naš bojeviti škof začel napenjati svoje zadnje strune, pa tudi z verskega in katoliško-znanstvenega stališča se mu mora upreti vsakdo, ki mirno premisli stvar samo na sebi in v njenih posledicah.

Sklicujemo se v prvi vrsti na častivrednega škofa Bonomellija v Kremoni, ki je v svoji brošuri »Il secolo che nasce« (na nemško prevedel Holzer pod naslovom »Das neue Jahrhundert«, Monakovo, 1903) resno dvignil glas z namenom, da bi se premotil prepad med katoliškim krščanstvom in novodobno kulturo, ki se javlja v znanstvu ter v političnem in socialnem napredku.

Bonomelli je prepričan, da ne more biti nasprotja med vero in razumom, znanstvom in katoliško teologijo, meščansko družbo in cerkvijo. »Resnica, pridi bodisi iz razuma, bodisi iz vere, je resnica in zahteva, da se ji razum pokori.« Dogaja se, pravi nadalje Bonomelli soglasno s škofom Spaldingom iz Severne Amerike, da se dobri katoliki vznemirjajo in menijo, da je vera v nevarnosti, ako zro na orjaški napredek prirodoznanstva in od njega stavljenih ter pogumno započetih problemov. »Sveda moramo mi verni katoličani čuvati nad našimi dogmami, da nas zofizmi mamljivo smelega znanstva ne iznenadijo; toda kaj drugega je čuvati se in ne dati se iznenaditi, in zopet kaj drugega je, hitro s prstom pokazati na zmoto tam, kjer zmota se ni očita, in označiti za nevernike in heretike one, ki to še niso, marveč dopuščajo blagohotno tolmačenje. S takim postopanjem kažemo malo zaupanja v našo vero, ki se nima bati znanstva, nego edino le ignorance. Če kažemo nasproti znanosti naumestno nezaupanje, bodo v nas videli le reveže, na duhu in znanju, omejene nazadnjake in zavezniške abskurantizma.«

Ni treba spominjati naših čitateljev, da je »Slovenski Narod« že nešteto krat prav v smislu teh besed škofa Bonomellija in škofa Spaldinga apostrofiral našega Jegliča in nevedneže njegove okolice. Ako fanatični zaslepljeni ne sprejmejo razumne besede od nas, naj se dajo poučiti vsaj od strani, ki jim mora biti zaupanja in časti vredna!

Znano zgodovinsko dejstvo je — tako nadaljuje Bonomelli — da je bilo nezaupanje mnogih katolikov in protestantov zoper astronomsko teorijo Kopernika, Keplerja in Galileja zelo veliko; smatrali so jih za nevarne veri in za nasprotne bibliji. »Vendar je malo najdb postavilo velikost stvarnika in stvarstva v bolj blestečo luč kakor one teorije, ki so danes neoporečna last

znanstva.« (Galileja je obsodila inkvizicija, ki je delovala zraven Sv. Petra v Vatikanu, prejšnji papež Lev XIII. pa je prenovil vatikansko zvezdarno, kjer se Galilejeve najdbe pripoznavajo in uporabljajo v vsem obsegu.« Bonomelli str. 28. nemškega prevoda). Marsikateri mnenja, ki so bila splošno povsem nova in smela, označili so nekateri, ki radi obsojajo, kaj za zmote in morda celo herezije, slednjič pa jih je spoznala cerkev za dopustne, veri neškodljive in povsem svobodne. (Ali čujete g. škof Anton Bonaventura?! Vzgled v tem so mnogotere razlage prvih oddelkov knjige stvarjenja (genezis), ki so jih splošno zavračali, sedaj pa jih mnogi potrjujejo; cerkev pa jih ne obsoja in ne odhramuje, nego dopušča, da se pretresavajo in uče ter čaka, da čas in znanost stvar razbistri. (Bonomelli, str. 29).

Glede mej, do kojih mora seči človeški razum, navaja Bonomelli besede, ki mu jih je v razgovoru o tem izrekel sam papež: Bisogna badare bene prima di porre confini certi alla regione umana. (Treba si je zelo premisliti, predno se stavi določene meje človeškemu razumu).

Dobro vem, pravi škof kremoški, da se utegne neomejena svoboda v mišljenju, pisavi in govoru izpreveči, da postane nebrzdana, da zadušijo pravo svobodo, omrači duhove in žali resnico; toda vem tudi, da pomanjkanje svobode rodi nemarnost in apatijo in neplodnost in da zastanek pomenja izgubo pridobljenih tal.

Znanosti so bile v vseh časih, in ljudje, ki jih negujejo, so ponosni nanje ter pomilujejo in neredkokrat prezirajo one, ki so brez njih, in jih uporabljajo za orožje na škodo cerkve in vere. Čeprav je duhovnik mojstrosko poučen v verstvu, pa ne pozna posvetnih znanstev — ne briga se za naj lažji, imenujejo ga neomikanca in nespoštovanje duhovnika pade samo ob sebi tudi na religijo, ki jo zastopa. Ako hočemo, da stoletje sprejme in ohrani nad-

pravne nauke, ki mu jih predlagamo v božjem imenu, pokažimo, da mi tudi njegove nekoliko poznamo in cenimo! Očitane nevednosti (ignorance) je strašno, čeprav se tiče le posvetnih reči in prirodozlovnih znanstev. Malo ljudi je, ki so toliko skromni, da hočejo biti učenj takih, ki jih smatrajo za nižje stoječe. Današnja znanost apeluje le na razum, na orjaške pridobitve, ki jih je proizvedel genij v vseh panogah človeškega znanja in nam jih zmagovalno stavlja pred oči. Današnja znanost ne misli ne na božjo, ne na človeško avtoriteto, klanja se edino le zahtevam razuma. Zatorej je potrebno, da si duhovniki prisvoje trdno in obsežno učenje izobrazbo. Svoj nauk naj potem podajajo v taki obliki, da bo prijetno in ljubeznivo segal do duha poslušalcev. Nesposobno bi bilo pričakovati, da bodo izobraženi ljudje poslušali duhovnika, ki govori nečisto in zmedeno, ki psuje in žali. Ali moremo mi duhovniki, nadaljuje Bonomelli, z osornim govorjenjem in nevljudnim vedenjem, omalovažujoč vse, kar ljudje cenijo in ljubijo, ošabno in sumarično obsojajo vse, kar premore in občuduje sedanje stoletje — ali moremo na tak način pridobiti spoštovanje in blagohotnost onih, ki jih hočemo pritegniti našemu nauku? (Bonomelli str. 32—61).

S tem vzklikom zaključujemo navajanja iz brošure modrega škofa iz Kremona. Saj navedeni odstavki dovolj jasno kažejo, kakšno visoko mnenje more katoliški škof imeti o moderni znanosti in na kak način zahteva, da se ji naj protivi duhovniki, kjer menijo, da nasprotuje njihovi veri.

Kako povsem drugače nastopajo naši politikujoči duhovniki pod poveljstvom škofa Jegliča?!

Narodna napredna stranka si je od početka stavila nalogo, da gospodarski in umetniški napredek slovenskega naroda brani klerikalnih vplivov. Temu nasproti jo duhovska stranka brez obotavljanja segla po

verskih in cerkvenih sredstvih. Mi smo na to s pomočjo zgodovinske znanosti dokazali, da so se načela klerikalizma vsekdar razlikovala od pravega krščanstva in da je klerikalizem že sto in stoletja zlorabljal vero le kot politično in finančno napravo in da se je pri tem posluževal deseterkrat najslabših sredstev. Dokazali smo, kako se ljudje, ki si navedejo naslov božjih namestnikov, sami norčujejo iz vere in boga.

Umljivo je, da smo kot napredna stranka pripoznali čudovit razvoj novodobnega znanstva o prirodi, to je oni činitelj, ki je v zadnjih dveh stoletjih postavil vso civilizacijo na novo podlago. Na tej podlagi se izobrazujejo narodi, ki bivajo okoli nas in nas prete z orožjem svojega svobodnega napredovanja zadržati ter nas prezirajo, češ, da smo ljudje, ki so v dani jarmu srednjeveškega klerikalizma. Presrečno nas je razveselilo, ko smo videli, da imamo Slovenci dandanes že na vseh poljih znanstva zastopnike, ki so nam drage volje prihajali na pomoč z uma svetlim mečem.

Ko so pa klerikalci spoznali, da se je naša falanga pomnožila z novo vrsto crožja in tudi z bojevniki, ki ga znajo spretno sukati, — zasnivali so klerikalni voditelji silovito, strastno gonjo zoper napredne liste, ki so edina slovenska glasila svobodne znanosti. Škof Jeglič se ni odločil za borbo v smislu versko čistih, sicer mehkih pa vendar s krepkim smotrom zasnovanih nasvetov svojega tovariša v Kremoni. Ako bi v Ljubljani vladikal Bonomelli namesto Missije in Jegliča, bi do sedanje plamteče borbe sploh ne bilo prišlo. Torej sedaj smo na tej točki, da bi škof Jeglič najrajši posegel po sredstvih, ki jih je svoj čas uporabljal njegov neslavni prednik Hren. Ali ker dandanes škofu nista več na razpolago meč in ogenj, skuša pojav novodobne znanosti udušiti drugače. Odločil se je za pretenje z večnim pogubljenjem in pa za brezobzirno poniževanje znanstva. Njegovi oprede

LISTEK.

Stara pesem . . .

Spisala Sonja.

Kako si zašla v mesto, ti nizka kmetiška hišica? Smešno majčkeno so tvoja okna in zamrežena kot bi čuvala nevarne hude delce. — Gre po cesti popotnik, te ugleda in se nasmehe. Zazdi se mu, kot bi se bil nekdo pošalil ter te iz same hudomušnosti postavil semkaj, da se sramežljivo stiska v kot liki boječe vaško otroče med prešerno gosposko deco.

In prav kakor na kmetih rasteta na oknu roženkraut in rožmarin ter cvete košata rdeča fuksija. Bujno je njeno cvetje ali nekako velo in poparjeno. Če jo pogledaš, ti pride na misel kmetiško dekle, ki je prišlo služiti v mesto. Rdeče je in vse kipeče zdravja in življenja; ali na licu ji je začrtana rahla otežnost. Morda domotožje, morda hrepenenje po fantu, ki je odšel preko morja . . .

Zelena smrečica oznanja, da je v hiši krčma.

Ob oknu za košato fuksijo sedi dekle ter se klanja nad belo tkanino. Zdajpazdaj zadrda pred njo šivalni stroj urno, komaj slišno. — Pride gost, mehansko ga pozdravi dekle, stopi po kozarec, prinese pijačo in sede zopet za stroj. Bogzna, kako dolgo že ponavlja ta posel! Dekle ne razmišlja o tem. Privadila se mu je in ne misli, da da bi utegnilo biti kdaj drugače.

Pomlad je in ljudje hodijo trumoma mimo okna. Šopek vijolic na prsih, smeh na ustih in ljubezen v srcu . . . Ali dekle sedi in šiva. Nikogar ni, ki bi prišel ponjo: Hodi z mano, dekle, ali ne vidiš, da je zunaj pomlad? —

Sedi in gleda vesele ljudi, ki hodijo mimo okna. Gleda jih brez veselja in brez žalosti in brez kakršne koli želje v srcu. Pusto in monotono je njeno življenje kot deževen dan v novembru. Kamer ti seže oko, sama megla in nikjer vedrega neba in nikjer solnca . . .

Dan je podoben dnevu, pričinja se in končuje, ne da bi se dogodila kakršnakoli izrednost.

Vsako jutro ob določeni uri začne materin glas: — Mana! — Strog je in

hladan kot bi ne bilo nič ljubezni v njem. Pravzaprav jo kliče mati čisto po nepotrebnem. Da včas — bogve kdaj je to bilo — takrat je spala tako trdno, da jo je komaj doklicala mati. Ali sedaj se zbudi sama vselej že uro prej, preden ima vstati. Toda mati jo zove navzlic temu, iz navade. In prav tako iz navade Mana ne bi vstala prej, dokler ne začuje običajnega klika.

Pospravi po hiši in sede za stroj. Okrog desete ure začno prihajati gostje. Prvi vstopi navadno pisarniški sluga Valentin na običajno četrtino. Kmalu za njim pride urar Veba, nato krojač Šimen. Blizu enajste ure priromata upokojeni svetnik Brajdič in major Klinar. Poslednja dva sedeta v sosednji kabineti, ki ima prezentovati takozvano »boljšo sobo.«

Mana zna natanko dispozicijo njenemu razgovoru. Najprej pride na vrsto najnovejša sensacionalna vest, o kateri bodo šle zvečer poročali časniki, potem debata o uvodnem članku obeh političnih dnevnikov, nato razgovor o eventualni vojni. Včas pride za nameček še versko vprašanje. Pri tej točki se oba razburita do skrajnosti; svetnik

je odločen racionalist, major trd ultramontanec. Ob koncu debatujeta že kar stoje in zgodi se celo, da ta ali oni udari ob mizo, čaše zazvenketajo in gostje v prvi sobi umolknejo za trenutek in se nasmehejo pomenljivo.

Po poldnevu se lokal izprazni in Mana je sama. Po kosilu pride mati, natakne naočnike, površno pregleda časnike in zadremleje.

Proti večeru pa krčma zopet oživi. Vsak dan prihajajo semkaj isti ljudje, ob isti določeni uri ter sedajo k isti mizi. Vajeni so drug drugemu in čudno in neprijetno jim je, ako morajo pogrešati koga. Dolgočasni so vsi skupaj in silno resni in skrbni polni so njih pogovori. Malokdaj se prikaže nov obraz. Morda vstopi včas študent, izpije čašo vina, zadolgočasi se, plača in gre. Kaj bi sedel pri teh dolgočasnih ljudeh! Celo natakaria tako pustomartvo dekle! Njemu se hoče življenja — in odide.

Če so v kabinetu gosposki ljudje, ne sme Mana šivati na stroju. Gospodje so od sile nervozni in jezilo bi jih že, če bi videli, da se vrti kolo, o ropotu, da niti ne govorim! Zato je stroj zvečer pokrit in šivanje skrbno pospravljeno.

Mana pa sedi na svojem prostoru in kvačka. Bogvedi, da ne more biti nikoli brez dela! Tako so se navadile roke mehanskemu gibanju, da ne morejo mirovati razen ponoči. Morda celo v sanjah šivajo in kvačkajo . . .

Pri peči vsak večer sedi mati. Včasih — Mani je bilo morda šestnajst let — je bilo treba paziti na dekle. Pride postopač bogzna odkod in zmoti neumno, neizkušeno punico. No, sedaj ne potrebuje več varuhinje! Mani je štirindvajset let in je »strašno pametna«. To se pravi, se ne meni za moškega, najsi je Peter ali Pavel. Vrutega prihajajo semkaj samo postarni, skrajno pošteni ljudje. No, nevarnosti nikake! Ali mati se je privadila svojemu prostoru in čemu bi tiščala sama v kuhinji!

Tako teko dnevi dolgočasno in enolično kot široka kalna reka po megljeni jesenski pokrajini . . .

Ali nekoč je zasijalo solnce! Stopil je zvečer v krčmo mlad, vesel fant. Bogvedi, celo prižvižgal je noter! In začudeno so se ozrli gostje po vselem neznancu; zakaj niso bili vajeni, da bi bil stopil semkaj človek,

grozô na lecah s peklensêkom; v uredništvih pa znanstvo in znanstvenike bagatelizujejo, natoleujejo in obrekujejo, jasne znanstvene resnice zavijajo in taje, in vodijo nazore neukih kmetov v boj kot argument zoper znanstvene kapacitete svetovne slave. Škof Bonomelli je prav tako »božji namestnik« kakor Jeglič, toda on bi v svoji previdnosti ne bil pustil razmer dozoreti do tolike skrajnosti in ne bil bi posegel po sredstvih, ki — po besedah Bonomellijevih — rodé le nespoštovanje do duhovnikov in pa tudi do religije, ki jo zastopajo na nevreden način.

Pri nas so duhovniki s svojim glavarjem vred najbrž vsled svoje nevednosti zoper znanstvo segli po ne ravno plemenitih sredstvih. Drugod so katoliški misleči omikanci in znanstveniki zavzeli nasproti znanstvu bolj ali manj spretne in srednje ono bodisi modro, bodisi lokavo diplomatiško stališče, ki ga je vrló dobro označil Bonomelli, sličejuč se na analogijo naukov Kopernika, Keplerja in Galileja; nauke, ki jih je cerkev spóčetka odklanjala, je kasneje brez škode pripustila in odobrila!

Radovoljno se je uklonil naukom moderne vede slavní astronom pater Secchi, in je pripoznal v mehaniški sili težnosti povod, da so se ustanovili solnce in zemlja in mesec po nauku Kant-Laplaceove teorije, ki dotlej kar ni prijala duhovnikom. Sledeč sijajnemu zgledu sprejel jo je slednjič tudi jezuit pater Braun, in jo celo spopolnjeval. Dunajski »Vaterland« je tedaj prinesel obširno poročilo o Braunovi študiji. Le naš »Slovenec« je še letos očital P. Grošlju, da »je brez najmanjšega dokaza trdil, da se je vesoljstvo samo vsled privlačnih sil moralo razviti v veličastno harmonijo.«

Lyellova teorija o razvoju naše zemlje se tudi ni ujemala s pripovedjo biblije o stvaritvi zemlje v šestih dneh, dokler je teološka diplomacija našla, da en dan tudi lahko pomenja milijone let, — in tako se je nauk teologov prilagodil nauku znanstvene teorije!

V tem smislu se sličeje škof Bonomelli na besede škofa Spaldinga: »Ali je mar biblija pisana z matematiško točnostjo? Ali ni marveč knjiga polna življenja, simbolov, metafor in poezije?« Profesor bogoslovja v Berlinu, cerkveni zgodovinar H. Gunkel pa je pred petimi leti izdal ter komentiral prvo knjigo Mojzesovo in je prišel do zaključka, da spada pripovedovanje v knjigi »genezis« v tisto vrsto poezije, ki jo zovejo: pravljica. Avtor je še pristavil: »Diese Erkenntnis ist schon zu sehr Gemeingut der historisch Gebildeten geworden, als das sie sich unterdrücken liesse«. Znanstvo je po raznih potih prišlo do tega spoznanja. Geologija, astronomija in biologija soglasno uče, da je nemóžno smatrati svetopisemsko pripovedo-

vanje za zgodovinsko poročilo; geografske študije dovajajo do zaključka, da je »vesoljni potop« nekaj nemóžnega; prazgodovinske in etnološke študije pa so porušile sanje o rajskem stanju prvega človeka. Zgodovinska preiskava o nastanku svetopisemske pripovedi je prišla do enakih zaključkov. Sicer pa to ni prvič, da znanstvo poruši kak steber krščanskih temeljnih nauk. Ko je pred nekoliko stoletji astronomija izpodrinila zemeljsko kroglo iz eredišča vesoljstva, padel je tudi eden steber bogoslovnega razlaganja, toda Bonomelli naravnost trdi, da ni škoda zanj, stvarstvo je le še lepše in veličastnejše postalo. Podobno pravi neki drugi učenjak: znanstvena cerkveno-zgodovinska preiskava, ki pripozna polaben, naraven razvoj religije iz pravljice in pripovedek do jasnega cveta monoteizma, položila bo nov temelj za zgradbo popolnejše, čistejše, duševnejše teologije in trdnjše zasnovane religije.

Kant-Laplaceovemu in Lyellovemu nauku se pridružuje tretja temeljna teorija novodobnega, brez predsodkov prodirajočega prirodoslovstva, to je nauk o descendenci, nazor, da živalskih in rastlinskih vrst ni ustvaril kakov človeku podobni bog, ampak da so se v teku tisočev in milijonov let razvile druga iz druge in da so tako nastajala iz nepopolnih vedno popolnejša bitja. Človeka samega, to najpopolnejše živo bitje je že pravoverni Linné pred 150 leti uvrstil v zoološki sistem, ker se ves njegov organizem tesno pridružuje najvišjim vejam živalstva. Bistvo in pomen živalskega in rastlinskega sistema umeti, je bilo prej nemóžno. Ravno tolika uganja je bila sorodnost človeškega telesa z živalskim. Še le nauk o descendenci je otvoril razumevanje neskončne mnogovrstnosti živih bitij in raznih stopenj njihovega ustroja. Ta nauk je pokazal, da je prava krvna sorodnost tista vez, ki tvori enotnost vseh živih bitij, in da človek ne stoji nad živo naravo, nego da je njen član in izvira in nje. Ta nauk ne brani, da na človeku cenimo prav tista svojstva, ki ga ločijo od živali, in dvigujejo visoko nad nje. Ni čudo, da je descendenci teorija po kratkem boju zmagovalno prodrla in preosnovala ne le zoologijo in botaniko, nego z novimi nazori oplodila vse panoge znanstev o človeku in človeški družbi. Tja do temeljev etike in filozofije in religije je segla zmagovalna sila novega nauka. Teologi so se mu uprli z vso močjo. Učenjaki pri »Slovencu« in »Katoliškem Obzorniku« ne nehajo smešiti ga, in pa z zavijanjem ter neresničnim porčanjem braniti, da bi se v blestečem svitu novih nazorov našim ljudem ne odprle oči.

Pametnejši duhovniki drugih narodov pa so že krnili na drugo pot — tisto, ki je označena v nazorih škofov Bonomellija in Spaldinga.

Jezuit Kneller je lani izdal knjigo (Das Christentum und die Vertreter der neuen Naturwissenschaft, Freiburg, Harder, 1904), kjer dokazuje, da ni treba, da si krščanstvo in prirodoslovstvo stojita sovražno nasproti, in da je človek lahko dober prirodoslovec in obenem dober kristjan. Drug jezuit, E. Waßmann, je prirodoslovni strokovnjak, dobro poučen in bistroumen. V svoji knjigi (Die moderne Biologie und die Entwicklungstheorie, Freiburg 1904) sicer očitno daje prednost descendentni teoriji, toda ne more se oprostiti sugestivne moči jezuitstva toliko, da bi izvajal iz nje dosledno vse bistvene posledice.

Podobno, pa morda pogumnejše vrši nalogo posredovalca med novodobnim prirodoslovjem in katoliškim naziranjem sveta M. Gander. V znanem založništvu molitvenikov v Einsiedelnu je priobčil v treh zvezkih študijo pod naslovom Schöpfung und Entwicklung (Benziger 1904). Pisatelju se zde teorije Kant Laplace, Lyella in Lamarck-Darwina v bistvu združljive s cerkvenimi nauki, kakršne izvaja cerkveni očetje in skolastiki. Gander meni, da je tudi nazor o pokolenju človeka od nižjih oblik v skladu z verskimi nazori, s pridržkom sicer, da dušo vselej posebej ustvari čin stvarnikov. Ganderjevo stališče nikakor ni pristo pred sodkov, vendar je vpoštevanja vredno v tem smislu, da se načelno ne protivi nauku o razvoju.

To delajo dandanes le še tisti cerkveni krogi, ki menijo, da svet ostane na njih povelje v njihovi nevednosti, in se da od njih izkoristati v srednjeveški vdanosti. Nestrpnost nasproti znanstvu, ki vendar nič drugega ni kot izobražen zdrav človeški razum, izvira iz one ignorance in obskurantizma, ki sta glasom svarilnih besed modrega škofa Bonomellija škodljiva ne le duhovskemu stanu, ampak tudi veri, ki jo ta stan zastopa. To sta tista nevednost in mračnjastvo, ki gospodujeta pod zaščito Bonomellijevega nevrednega tovariša v Ljubljani, in koreninita v korupciji in pa v hinavski zlorabi cerkve in vere za sebične namene lakomne hierarhije.

Tudi mi smo že nešteto krat poudarjali, da mračnjaški, gospodstven, klerikalizem izpodkopuje ugled cerkve in obenem vere. Ako se bo pri nas v tem smislu delalo v eno mer naprej, opozarjamo cerkvene kroge že sedaj, da naj ne bodo iznenadeni, ako nas nekega dne v resnici najdejo na tistem skrajnem koncu nasprotnega tabora, od kojega smo danes le še precej oddaljeni.

X.

Vojna na Daljnem Vstoku.

O načrtih admirala Roždestvenskega.

»Moskovskija Vjedomosti« pišejo: Zinovij Petrovič Roždestven-

ski je mož odločne in železne volje, on je junak izra turških bojev in učenec naših najboljših vojskovodij v tej vojni in v tej dobi. On se ne da ostrašiti in odkar je preplul morški preliv Malako, je pač odveč, govoriti o njegovi odločnosti.

To je prvo. Drugič pa ne bo admiral Roždestvenski povzročil nobenih konfliktov, ker si je v svesti, kako resen je položaj njegovega brodogoja v političnem oziru, in ne bo sedaj, ko je došel na svoj cilj, riskiral ničesar, kar bi mu lahko škodovalo.

Zato govore razni momenti, zlasti pa ta, da se njegovo ladjevje nahaja izven teritorialnih vod.

Sicer bi pa tudi tega našemu brodogoju ne bilo treba. Nepričakovana napada se mu ni treba bati. Zaman ne naglašajo vsa poročila, da je admiral Roždestvenski porabil dolgo pot za obsežne vaje v manevriranju in streljanju in da tvori sedaj njegovo ladjevje eno telo in eno dušo. Da bi se Japonci oddalili od svoje operacijske baze in navalili na Roždestvenskega, na to ni misliti.

Nečem in ne smem dolžiti admirala Toga strahopetnosti, konstatirati pa moram njegovo previdnost in pametno tendenco, da skuša v teh okolištinah kolikor mogoče dolgo ostati na varnem. Admiral Togo ve prav dobro, da bi Rusija še ne izgubila vsega, ako bi bilo tudi uničeno brodogoja admirala Roždestvenskega.

Za Japonsko pa je Togovo ladjevje vse japonsko brodogoje in izguba tega bi značila za Japonsko začetek njegove konca.

Admiral Roždestvenski ve, da pluje neposredno za njim admiral Nebogatov, on ve, da tudi admiral Čuhnin in Abaza poveljujeta silnemu brodogoju. Ako še pripominimo, da tudi vladivostoki ladjevje ne bo ostalo nedelavno in da bo pod admiralom Jesen Roždestvenskemu priskočil s tem na pomoč, da bo pritegnil del Togovega brodogoja nase, potem je pač jasno, da so se vloge spremenile in da je iniciativa na morju prešla v naše roke.

Rusko brodogoje.

Iz Saigona se poroča: Rusko brodogoje je v sredo zvečer zapustilo Kamrank in odplulo v neznani smeri. Štirje nemški parniki s premogom, ki so se zakasnili, so odpluli v isti smeri, kakor Roždestvenski.

Rusi imajo na krovu živil za 6 mesecev. Sodi se, da je cilj ruskega brodogoja Vladivostok, kamor bo skušalo dospeti preko Tihega oceana.

Admiral Nebogatov je 27. t. m. došel v Kitajsko morje, kjer je bil natanko obveščen, kje se ima združiti z Roždestvenskim.

V zalivu Kamrank je manevriralo 52 ruskih ladij; kdor je imel priliko opazovati te vaje, je moral biti očaran. Admiral Roždestvenski je izrazil svoje začudenje, da se iz Kamranka ni napravil francoski Hongkong.

Iz Londona pa se javlja, da še rusko brodogoje vedno križari v bližini Kamranskega zaliva.

Kakor se poroča iz Penanga, je parnik »Catherine Apear« srečal v noči 27. t. m. 60 milj južno od Penanga dve eskadri, obstoječi iz sedem in osem vojnih ladij, ki ste pluli v smeri proti Singaporu.

Združuje obih brodogoj se je posrečilo.

»Petit Journal« poroča iz Saigona: Sem došli parnik iz Pulo Condorja je videl nedaleč od rta Baka brodogoje admirala Nebogatova, ki je obsegalo devet ladij. Vse ladje so imele na jamborih bojne zastave in so plule v dolgi vrsti, na čelu oklopne križarke. Častniki so videli, da je brodogoje dajalo znamenja drugim bojnim ladjam, ki so mu plule nasproti. Parnik je mogel opazovati brodogoje nad 1 ur, potem je pa izginilo na morju. Tukaj so prepričani, da je bil parnik priča združenju brodogoja Nebogatova z opazovalnimi ladjami brodogoja admirala Roždestvenskega.

»Matin« poroča iz Petrograda: Brzjavka admirala Roždestvenskega je dospela v pomorski generalni štab in poroča združenje brodogoja admirala Nebogatova, ki se je preje v smeri od Batavije združil z mnogimi s premogom obloženimi ladjami, ki so tamkaj pričakovale njegovo brodogoje. Ruski pomorski častniki izjavljajo, da si bosta obe brodogoji, ki sta mnogo močnejši od sovražnikov, vse prizadeli, da prideta po najkrajši poti, to je skozi Formoški preliv v Vladivostok, pa če bi bilo tudi treba preje biti s sovražnim brodogojem pomorsko bitko.

Japonsko brodogoje.

Po vesteh iz Londona se nahaja japonsko brodogoje skoro gotovo v Formoškem zalivu, ne da bi imelo namena, da bi odplulo proti jugu in se zapletlo v boj z ruskim ladjevjem. Splošno se sodi, da v najbližnjem času ni misliti na pomorsko bitko na širokem morju, marveč da ima Togo namen, Ruse pustiti v Vladivostok, ne da bi jih nadlegoval.

Kakor se pa poroča iz Sanghaja, je pri otoku Tsušimi zbranih veliko japonskih vojnih ladij. Domneva se, da je tu zbran večji del Togovega brodogoja.

Zgradba novih ruskih oklopnih.

»Daily Mail« javlja iz New-Yorka: Iz Petrograda je došla vest, da je ruska vlada sklenila, da dá zgraditi večje število 16 000 tonskih oklopnih najnovejšega tipa, ki bodo presenetile ves svet.

Največ teh ladij se zgradi v Ameriki v ladjedelnici družbe »Bethlehem Steel Company M. Ch. Schwab«, ostale pa v neki baltiški luki pod nadzorstvom ameriških inženirjev. Te ladje bodo za 20 odstotkov boljše in

Dalje v prilogi.

ki ne bi bila začrtana skrb na njegovem obrazu. — Začudila se je tudi Mana, ko mu je prinesla vina. — Glej, taki veseli obrazi švigajo včasih mimo okna, — je pomislila. In njen pogled se je pomudil vprašuje na neznanca: Kaj te je prineslo semkaj, ti veseli mladenič?

Izpil je fant čašo in ni odšel. Bogzna, kako da mu ni bilo dolgčas! Naročil je drugo, tretjo čašo, pušil, poslušal resne pomemke in oči so se smejale. Nazadnje je celo pozval k sebi Mano. In glejte čudo, Mana je sedla zraven njega! Sedla je in se razgovarjala z njim. In kakor da prihaja življenje v mrtvi obraz: zagorela so lica, zablesčale se oči in nasmehnili so se usta.

Nikoli se ni zgodilo, ali nocoj se je Mana trikrat glasno nasmejala.

Gostje so se čudili. — Glejte Mano, kako je dobre volje nocoj! — je šepnil trgovec Ržen krčmarici na uho. In morda se je tudi materi zazdela stvar sumljiva, zaklicala je zdajci preko mize: — Mana, prinesi mi drobiža iz omare! —

To frazo je rabila mati zadnjč pred sedmimi leti, ko se je dekle ve-

selo razgovarjalo z golobradim študentom.

Mana jo je umela. Vstala je in hipoma je oledenel obraz in legla je nanj stara apatija. Poslušno je prinesla drobiž, vzela kvačkanje v roke iz sedla na svoj prostor. Ni bila žalostna, niti se ni jezila na mater. Vajena je bila pustnemu jesenskemu dnevu in skoraj nepotrebno se jej je zdelo solnce, ki je kradoma posijalo vanj . . .

Ali dobrovoljni neznanec se je vračal vsak večer in trdovratno je posedal k Mani.

Kakor da se je zavzel, da vdahne življenje v ta mrtvi kip!

Nasmehne se Mana, ko prižviža v sobo veseli človek, in popolnoma se ji izpremeni obraz.

Tako se je dekle privadilo solnčnim žarkom, da se jih veseli kot dete. Življenje je dobilo zanj čisto drugo lice.

— Ob desetih je odšel, — bi pomislila Mana, zbudiš se ob navadni uri. In zasmeye se skoro na glas, ko se spomni hudomušne pesmi, ki jo je pel sinoči s pritajenim glasom. Vsak večer zapoje kako novo; bogve, odkod jih jemlje! In njegov obraz zraven! — Gospodična Mana, te-le še niste slišali:

— in šaljivo zamežika, nagne po strani črnolaso kodrasto glavo in zapoje komaj slišno.

Ali zgodilo se je, da je rekel nekega večera nenadoma: — Nocoj sem prišel po slovo, Mana! Po svetu pojdem in morda se ne vrnem nikoli. —

Zamrl je dekletu smehljal na ustnih, zakaj spomnilo se je otožnega jesenskega dne, ki ga je sama megla in nič solca.

Segla je fantu v roke, ne da bi ga pogledala; zakaj zapekle so jo oči od komaj pridržanih solz.

In odšel je . . .

Mana pa sedi ob oknu in šiva. Mimo hodijo ljudje, ozre se tupatam veselo človek na rožmarin, ki gre v cvet in po rdeči fuksiji, ki je bogvedi zakaj, videti vela in poparjena.

Nad belo tkanino se klanja Mana, ves bled ji je obraz in peko jo oči. Ali od večnega dela ali od solz, ki ne smejo na dan — kdove! . . .

Še manj govori Mana nego prej in včasih odgovarja v čudnih nelogičnih stavkih. Zgodí se celo, da se tupatam zasmeye polglasno. Morda ji je prišla na misel šaljiva pesem veselega fanta, ki je bil odšel po svetu . . .

Koristka.

Povest.

(Dalje.)

»Norčuj se, kolikor se hočeš,« je odgovoril Lipe prezirljivo, »zato ostane vendar resnica, da smo mi koristni člani človeške družbe. Budileci smo in opominjevalci. V svojih spisih propagiramo posredno ali neposredno svoje misli, opozarjamo na rane na narodnem telesu, razkrivamo socijalne bolezni, razvnamo srca ljudi, jih pridobivamo za svoje ideje in za skupno delo. In to naše prizadevanje ni brezplodno. Ne, brezplodno ni. Ozri se samo po Ljubljani. Glej, kako se širi narodna zavednost, kako se polagoma dvigajo iz stoletnega mrtvila tiste mase, ki so do slej topo in brez volje živele kakor živinčeta. Čigavo delo je to? Ali mar delo tistih sitih gospodov, z debelimi zlatimi verižicami, ki to gibanje izkoriščajo za svoje osebe. Ali ni to naše delo, delo tistih, ki žive samo uresničenju svojih idealov.«

»Res je! Mi smo sinovi tistega Mešta, ki je vedno zanikoval in s tem vedno kaj dobrega ustvaril. Gospodična Olga, preskrbite mi konopec, da se hitro

obesim, ker toliko sreče in take važnosti moja oseba ne prenese.«

»Govori, kar hočeš,« je odvrnil Lipe razžaljen, »resnično je vendar, kar sem rekel.«

»Resnično je le to, da imate take namene« je zdaj resno odgovoril Jaklič. »Dosegli pa jih ne bode, nikdar. Mogoče, da kako malenkost izpremenite, ali bistvo človeške družbe ostane vedno isto. Ljudje niso bili nikdar nič vredni in ne bodo nikdar boljše. Človek je roparska žival in ostane to, dokler se človeški rod ne iztrebi. Vi skušate podpirati nekaj delov sedanje socijalne in politične stavbe in mislite, da bo mogoče potem napraviti kaj boljšega. Kako ste smešni! To bi bilo mogoče samo, če bi bili ljudje res ljudje, a ker so divje živali, zato bo vse vaše prizadevanje brezplodno. In zato odkrito povem, da nisem sovražnik ne sedanje, ne kake druge socijalne oblike človeštva, marveč sovražnik človeštva samega. Vse kar živi, ni vredno drugega, kakor da se uniči; na svetu bo šele takrat dobro, kadar se človeški rod iztrebi.«

»Ti si blazen«, je zagrmel Lipe in udaril z vso silo ob mizo. »Navzel si

sposobnejše, kakor katerekoli druge vojne ladje.

Zasežen angleški parnik.

Kakor se poroča iz Kalkute, je rusko brodovje zaseglo angleški parnik »Beatrice«, ki je plul iz Saigona na Japonsko.

Iz severne Koreje.

Ruska armada 3000 moč z 10 topovi je vdrla, kakor se poroča iz Tokija v severno Korejo. Rusi nameravajo zgraditi most preko reke Tumen in prodirati proti jugu, čim daleč še 5000 moč iz Vladivostoka. Močni ruski voji se že nahajajo na levem bregu reke Tumen. Ruska ofenziva ima namen, preprečiti obleganje Vladivostoka.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 28. aprila. Liberalna stranka je sklenila, da se živahno udeleži adrese debate, ki jo povzroči opozicija. Debata obeta postati vsled tega prav zanimiva. Liberalna stranka sklene svoje končno postopanje v seji, ki jo je sklicala na dan 3. maja. Do tedaj tudi ni misliti, da bi se imenovalo novo ministrstvo.

Budimpešta, 28. aprila. S podmaršalom Galgoczyjem namerava krona ubiti na mah dve muhi. Ker je Galgoczy madjarskega pokolenja, misli izkazati Madjarom posebno milost, ako ga imenuje za deželnega zapovednika. Madjari bi mu naj vdano zaupali, dočim je Galgoczy po prepričanju strogo avstrijski patrijo. Toda Madjari so izza časa Melsheim - Gyulaia politično dosoreli.

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 28. aprila. Poslanski velesil so v imenu svojih vlad opozorili turško vlado, da nekatere okrajne oblasti v Macedoniji prizanašajo gonjam grških čet. Turška vlada je vsled tega po vrhovnem nadzorniku Hilmi paša naročila oblastnjakom zelo strogo, naj postopajo enako proti vsem četam. Kakor kažejo poizvedovanja, so grški metropolit v Bitolju, Kastoriji in Florini pri počenjanju grških čet hudo kompromitovani. Turška vlada je vsled tega pri ekumenskem patrijarhu resno posredovala, in patrijarhat je pozval metropolit, naj se opravičijo.

Carigrad, 28. aprila. Turška vlada je nedavno poslala v Atene resno svarilo, ker se je na grških tleh za Macedonijo oborožila močna četa. Četa je večinoma iz Krečanov. Obenem je turška vlada v tej stvari poslala velesilam okrožnico.

Sofija, 28. aprila. Dasi sedaj gotovo ni čas za to, da bi katera balkanska država znižala število svoje vojske, vendar si gospodarsko društvo v Sofiji prizadeva s statistiko dokazati, da izda Bolgarska v primeri z drugimi državami preveč za

vojni proračun, in da bo treba armado zmanjšati, sicer nastane velika nevarnost za gospodarski razvoj. Tem agitatorjem pa odgovarjajo trezni in dalekovidni politiki, da mora Bolgarska imeti dobro organizovano in številno armado, ako hoče v pravem trenutku izvršiti svoje načrte, t. j. si pridobiti zemlje, dobrih pristanišč ob morju ter združiti vse bolgarske brate. Ako si Bolgarija ne razširi mej ter si ne pribori proste poti do morja, se mora baje zadušiti v svojih ozkih mejah.

Krečansko vprašanje.

Belgrad, 28. aprila. Srbija in Bolgarija imata v krečanski zadevi večje interese, kakor mislijo evropski diplomatični krogi. Sicer se je glasilo srbske vlade izreklo kaj odločno zoper spojitve Krete z Grško, toda v resnici računajo v srbskih vladnih krogih s to združitvijo kot z neizogibnim dejstvom. Ojačanje Grške ni za Srbijo posredna nevarnost, pač pa smatrajo v Srbiji vsako povečanje bolgarske oblasti naprejeno direktno proti srbskim interesom. Zaradi tega se ravnokar vrše med Belgradom in Sofijo pogajanja za skupni nastop v slučaju, da velesile sprejmejo spojitve Krete z Grško. Do skupnega programa pa najbrže ne pride, ker so koristi Srbije in Bolgarije v Macedoniji preveč različne. Zato pa se spojitve Krete z Grško najbrže ne bo izrabila v prilog macedonskemu vprašanju, temuč bo dogodek izrabil le knez Ferdinand zase, da si pridobi kraljevi naslov. Iz tega se v srbskih vladnih krogih boje, ker bi kaj takega ravno v sedanjem času zelo razširilo bolgarski vpliv v Macedoniji in Stari Srbiji na škodo srbski veljavi.

Nemčija na Ruskem.

Varšava, 28. aprila. Revolucionarji so se preskrbeli z orožjem in bombami ter so pripravljeni za vse skrajnosti. V prvi vrsti hočejo odstraniti visoke uradnike. V Petrogradu je baje zaradi 1. maja zbranih okoli 100.000 vojakov.

Petrograd, 28. aprila. Morilca velikega kneza Sergija, Kolajeva, so pripeljali v Petrograd. Njegov zagovornik je vložil kasacijsko prošnjo, ker se je obsodba vršila sicer pri odprtih durih, toda občinstvu ni bil dovoljen vstop v sodno dvorano.

Nemčija in Francija.

Pariz, 28. aprila. »Matin«, glasilo ministra Delcasséja, piše o spletkah Nemčije v Maroku. Lest poziva Nemčijo, naj pove, kake zahtevne namene ima v Maroku. Francija ima v Maroku čisto posebne interese. Tlači jo anarhija, ki vlada v Maroku. Pri marokanskih plemenih mora zavladati red, da drže tudi plemena v Alžiru mir. Francija ne zasleduje drugih namenov, kakor da podpira marokanskega sultana pri utrjevanju njegovega ugleda pri svojih podložnikih in pri varovanju su-

tanove neodvisnosti. Francija ne krši niti pravice kake druge velesile niti svobodne trgovine niti pogođb. Najsi bo moč Nemčije še tako velika, morala se bo odpovedati misli, da bi prizadajala Franciji poraz, bodisi le moralni. Nemčija je zaman iskala podpore v Ameriki in tudi pri svojih zaveznikih v Evropi. Ako bi hotela Nemčija v tem trenutku motiti mir, ne dobi nikjer podpore. Franciji se ni ničesar bati, ker je na njeni strani pravica, nesebičnost, jasna politika in zaupanje vseh velesil v njene miroljubne namere. Francija ni več osamljena, kakor je bila leta 1870. Osamljena pa je Nemčija s svojimi nakanami v celi Evropi — Kakor je bilo brzojavljeno, izjavil je Delcassé, da ni teh groženj pisal, ker bi bil sicer nastal resen spor.

Dopisi.

Z Rake. Ker ne pustimo tukajšnjemu žegnaneemu dopisniku pisati in lagati iz Rake po klerikalnih časopisih v prid klerikalcem, kar je njemu ljubo in drago in ker smo mu z dopisom v »Slov. Narodu« št. 50 dopis v »Dol. Novicah« glede umrlega gospoda župnika temeljito popravili, se sedaj milo pritožuje v »Slovenec« št. 65 pod naslovom »Najad na mrtve« ter se zaletava v tuk. »Narodovega« dopisnika, kakor bi mi namenoma o umrlem gospodu župniku pisali. Da se razumemo: bodite vedno pripravljeni, kadar bode pisali še v časopise iz Rake neresnico, posebno v prid klerikalcem, jo vam popravimo, če se gre tam za žive ali mrtve. Mi smo umrlega gospoda župnika radi njegove starosti in dostojanstva preveč pardonirali; mi se nismo nič menili, ko je delal strastne love na gotove prihranke in hranilnišne knjižice ob poslednji uri svojih faranov, mi smo ga pri miru pustili, ko je svojega že 17 let zvesto službovala hlapca iz službe spodil, ker ni hotel pod prisego pred sodnijo v prid gospoda župnika krivo pričati, mi smo ga tudi pri miru pustili, ko je izrekel za svojega prednika grozne besede. Bivši njegov prednik, umrli gospod župnik Ant. Tavčar, je namreč za svojega bivanja tukaj prodal neke nepotrebne farovške grunte v Brezji, katere kupnine pa ni on, ampak šele njegov naslednik sprejel, Dolinarja kot lakomnika zentelje je pa to tako peklo, da se je nekdo, ko je bil pogovor o tem, spozabil in rekel: »Če je kdaj kdaj hudič vzel, je tega« Takšnih dejanj smo mu na tucete prizanesli, radi česar se tukajšnji »Slovenec« dopisnik že lahko pomiri. Da s položajem »Narodovega« dopisnika tukajšnji klerikalci, posebno pa »Slovenec« dopisnik, niso zadovoljni, nam je že zdavnaj znano, in se nam prav smilijo, ker tiste srčne želje ne bodo doživeli, da bi tega iz Rake sapa odnesla, kakor je pred enim mesecem tukajšnjega žegnaneega klerikalnega dopisnika med 10. in 11. uro ponoči iz Dolenje vasi od Marjinih hčerk, ko so tamošnji fantje, zavedajoč se fantovskega prava, naredili z njim dirko čez travnike na Rako. Kar se tiče farovškega inventarja, se nam ni potreba obračati na škofjski ordinarijat, nam sploh nič ni, ako bi Dolinar tudi farovž prodal,

ker mi v sedanjih časih od tam tako nič dobrega nimamo pričakovati; s škofjskim ordinarijatom potolažite svoje dobro in verno ljudstvo, da bode enkrat tega grdega preklinjanja tukaj konec.

Iz Trbovelj. Pretekli tork smo k zadnjemu počitku spremili našega vraga tovariša g. F. Pusteta. Rajni je bil vseskozi toleranten mož, zvest tovariš in vesel družabnik. Kot tak si je pridobil mnogo prijateljev, kar je pričel njegov lepi pogreb. Udeležili sta se ga požarna bramba iz Dola in Trbovelj — prva po deputaciji — dalje pazniško društvo z gdbo, deželni poslanec g. F. Roš z obč. svetovalci, do mače učiteljstvo in mnogo drugega občinstva. Opazili pa smo, da pokojni našemu župniku ni bil posebno po volji, menda zato, ker mu je g. Puste povedal včasih kako resnico pod nos. To si je naš Peter dobro zapomnil in se maščeval s tem, da ni hotel ustreči želji vdove in sorodnikov glede pogreba. Enega izmed teh sorodnikov je pustil čakati dobre četrt ure pred farovškimi vrati, predno je ta izvedel, kdaj bodo »gospodje« pripravljeni za pogreb. Drugemu — občinskemu uslužbenecu — katerega je vdova poslala h župniku z naročilom in željo, naj bi se vršil pogreb pol ure pozneje, je zabrusil v surovem tonu: »Kaj pa to vas briga!« Kaj ne, g. Peter, ko bi preminuli g. Puste volil par stotakov za novo cerkev ali enake namene, bi nastopali galantneje. Sicer pa le tako dalje — mero bo kmalu polna — potem Vas pa hočemo na drug način poučiti, kako se vam je obnašati proti strankam, ako vam taiste vsak korak mastno plačajo. Končno še vprašanje na brastniško požarno brambo, kakšni vzroki so jo vodili, da se ni udeležila — saj po deputaciji — pogreba, med tem ko je bila ona iz dokaj oddaljenega Dola častno zastopana?

Trboveljčan.

Iz Vrtojbe. V »Slov. Narodu« z dne 18. t. m. me farizejsko napada neki »davkoplačevalec«, ki se ga že od daleč spozna po nerodnem maražanju. Kdor osebno pozna mene in njega, moje in njegove delovanje v blagor občine, bo znal soditi, da dotični dopis v »Slov. Narodu« ni imel poštenega namena, in gotov sem tudi, da to riganje ne bo segalo do nebes. Kar se tiče primanjkljaja 3000 kron (znesek se je vzel iz zrak) v občinski blagajni, ne bom odgovarjal, ker se ne tiče mene, ampak prejšnjega župana, kateri bo dopisniku že dal primeren odgovor, ako se mu bo zdelo vredno. Da je šel del mojega premoženja pred 4 leti na dražbo katerega je prevzela moja soproga, ve dopisnik prav dobro in tudi to ve, kateri odvetnik je to zakrivil. Kar se pa tiče moje nemarnosti v občinskih poslih, povem le toliko, da v enem letu, odkar županujem, se je spravilo v red račune sedem prejšnjih let, kakor sam »davkoplačevalec« potrjuje. Da niso bili že predloženi računi za leto 1904, je edino vzrok ta, da so starešine želeli, naj bi se stari računi prej končali, ter šele potem predložili novi, v katerih naj bi se izkazal morebitni prebitok ali primankljaj iz prejšnjih računov. To ve predobro tudi dopisnik ali hotel me je umazati pred svetom. Zato se je pa obrnil na »Sl. Narod«, ker je dobro vedel, da »Slov. Narod« razmer v mali Vrtojbi ne pozna. Ako bi kaj takšnega pisal v katerem goriških časopisov, ki so bolj razširjeni med tukajšnjim prebivalstvom kakor »Narod«, bi se ljudje, kateri ga poznajo, zgražali nad njegovo črno dušo. Kar se tiče premetstive občinske pi sarne, bi pač ne bilo potrebno protestirati v »Narodu«, ampak le izraziti tozadevno željo pri občinski seji. Povem pa dopisniku, da, ako mora v moji temni čumnati povečati oči pred mojo družino, ni temu kriv nezdravi in zaduhli zrak v isti, ampak le edino dopisnikova umazana vest. Ogljubujete tudi da me »obesite« kot cestnega odbornika. Se priporočam. Če ste pa mož pošten, bi prosil, da postavite svoje cenjene ime pod dopise, da se lahko snideva tudi midva v Vam predobro znanih — sodnijskih sobah. Za obširnejši odgovor, v katerem Vas hočem svetu pokazati v pravi luči, se obrnem na kak goriški časopis, da bo tukajšnje ljudstvo spoznalo voljo v ovčji obleki.

Fran pl. Locatelli.

Iz tržaške okolice. Pogostoma se čuje jadikovanje, da dandanes ne pozna mladina one lepe lastnosti, ki je baje dičila prednamce — varčjenja. In res, človeku se stori milo, ko vidi mlade fantiče, stoprav šoli odradste, kako malo smisla imajo ti, da bi si kaj prihranili za kritične trenutke. Osebito je mladina potratna v bližini mest sploh, a še posebej velja to za tržaško okolico. Ob praznikih, nedeljah, ponedelkih in včasih celo ob torkih se večkrat vsakih deset korakov sreča tolpo — še pod nosom mokrih dečkov — ki vsi razgreti vsled čez mero užitih alkoholskih pijack in omamljeni od pušenja neizogibnih cigaret, razsajajo, vpijejo in čestokrat tudi v italijanskem jeziku prav robato proklinjajo. To traja toliko časa, da je zadnji na

trdo prisluženi novčič iz žepa. Kakšni družinski očetje bodo nekda ti ljudje, si vsakdo lahko predstavlja. Ni čuda, da ljudstvo gre bolj in bolj v nič, da siračno ima v bližini mesta lepe dohodke. Malone iz vseh vasi okolice hodi več moških delat v Trst. Eni so zidarji, drugi kamenoseki, zopet drugi navadni delavci pri raznih podjetjih itd. Dnine vseh teh so dandanes še precejšnje in lahko bi se primeroma prav dobro izhajalo in to tembolj, ker tudi ženske služijo denar z razprodajanjem cvetic, mleka, razne povrtine i. dr. Mnogo žensk v neposredni bližini mesta je pa peric. Vse to prinaša lepih dohodkov, a kaj vidimo, — ljudstvo siro- maši in gazi v dolgove bolj in bolj; le posamezni, ki pa ne pridejo v poštev, bogatijo in si polnijo žepa. Taki, od ljudstva obogatelji, pa čestokrat ljudstvo prezirajo in gledajo nanj nekako od zgoraj dol. Takih domišljavih, častilakomnih — včasih celo tujih — naphnjencev je povsod dovolj in se jih torej tudi tu dobi. Domače ljudstvo se pa takim v svoji priprostosti navadno globoko klanja in se šteje srečnim, če se ga senca takega bogatina dotakne. Dogaja se tudi, da letajo za takimi, jim kimajo in kadijo, tudi že osiveli možje, ki se sicer štejejo k omikancem in izobraženim slojem, a jim je glazek rujnega vinca in dober griljaj nad vse. Tako sladkoginjenci si štejejo potem v čast, služiti kot tarča raznim neslanim dvortpom. Radi pijače in jedače prodajajo nekateri večkrat svoje lastno prepičanje, ignorirajo svoje tovariše, zlasti ako se čutijo za las močnejše od teh. Če se pa oni sami čutijo pri raznih prilikah zapostavljeni, se pa sami vsiljujejo v ospredje, ker mislijo, da s tem bolj imponirajo. — Nekaterim že, a vsakemu ne. So gotovi stanovi, ki imajo to lastnost, da se silno pregreši oni, ki daje bogatstvu prednost pred ubogim, naj si že bode zapostavljenec otrok ali odrasel. K stvari. — Vprašanje nastane, kako bi se dalo privaditi mladino k umnemu varčenju v obče, a posebno v tržaški okolici. Poizvedelo se je od neke strani, da je sprožil neki učitelj na večrazredni okoličanski šoli — sicer že zastarelo, a vendar še premalo uvaževano — misel, da bi se vadila šolska mladež varčiti že v zgodnji mladosti potom dobro poznanih poštenih hranilnih kart. In res, beseda je postala meso. Odkar se je na novo sprožila ta ideja ter se učencem obrazložilo pomen hranilnih kart, je vspeh prav dober. V teku šestih tednov — tako se je zatrejvalo — imeli so otroci že prihranjenih preko dvesto kron, kar je razmeroma zelo mnogo in skoro neverjetno. Ta denar bi se gotovo izdal za sladkarije in druge nepotrebne stvari. — Seveda je potrebno, da gre šola otrokom na roko, jim shranjuje dotične karte in če treba tudi hranilne knjižice, da se iste doma ne poizgube. Za vsa to skrb ima pa tudi šola najlepšo plačilo, namreč sladko zavest, da se je položil že pri nežni mladini temeljni kamen v njeno dobrobit in v njeno lastno korist. Ako je sploh ta način varčenja priporočljiv, je to že iz navedenih razlogov — neoporečno — v tržaški okolici, kjer vidi tudi največji siromak denar. Ko oče dobi svojo takozvano »kvintizino« — t. j. plačilo za dva tedna — gotovo podari svojemu otroku par novčičev za znancko, katero potem prinese otrok v šolo z nekim ponosom, da se mu jo priplepi na hranilno karto. Tako bi si to vsaj vsak razlagal. Z mladega treba začeti, ako se hoče na starost kaj imeti, kajti ko preide mladina tako umno varčenju v meso in kri, bo ista brezdomno kmalu prosta drugih nečednih razvad in strasti, ker nezmernost in pohajkovanje je izvir marsikaterega zla. Končam pa zgornje vrstice z dičnim našim pesnikom Gregorčičem, ki pravi:

»Ne le, kar velewa mu stan,
Kar more, to mož je storiti dolžan«.

„Slovenec“ v odgovor.

Iz Kamnika.

»Slovenec«, ki je že mnogim odličnim rodoljubom nasproti zagrešil častikrajo, izbruhnil je v svoji številki od zadnjega torka svojo jezo nad mano, ker me je narodno-napredna stranka izvolila kamniškim županom. Pri tem izbruhu je zmašil neki zakasneli epilog moji preselitvi iz Celovca v Kamnik, ki se je izvršila že pred več kot tremi leti, ter z zavijanjem resnice smešil moje rodolubje. Nisem se nikoli bahal po časopisih s kakimi zaslugami, a moji koroški rojaki, ki so mi v dveh občinah podelili častno občanstvo radi mojih zaslug za napredek slovenske narodnosti na Koroškem, bodo vedeli bolje ocenjevati moje delovanje tam, kaj skozi več kot štiri leta, nego list, ki je meni in mojim ožjim somišljenikom za časa mojega bivanja v Celovcu opetovano metal polena pod noge, pisal nekda celo, da so slov. duhovniki ni častno obževati z »Narodovci«, ki smo se ob sredah zbirali v hotelu »Sandwite« v Celovcu. Tako je »Slovenec« podpiral složno delovanje koroških Slovencev! In zakaj

se one blaznosti, kakor rdečebriadi krojač. Na srečo si tudi strahopeten. Življenje zaničuješ, a svojega lastnega si ne upaš končati. Vse bi rad uničil, a iz previdnosti mečeš samo bombe prežiranja, porogljivosti in sarkazma okrog sebe, in to nikomur nič ne škoduje.

Jaklič se je hripavo zasmejal in naglo izpraznil kozarec vina.

»Prijatelj Lipe,« je zaklical, »kaj se vidiš, kako uničuješ svoje življenje? Prav rafinirano je uničujem. Vedno vli-vam tega strupa vase, kolikor ga le dobim. Ker tudi moje življenje mi nič vredno, zato je uničujem s pijačo. To je vsekako boljše, kakor če bi čakal, da si v kaki delavnici nakopljem jetiko.«

Prepir je postajal čedalje burnejši. Matilda se je bila z okna porazumela z nekim brivcem in je smuknila iz sobe ter se s svojim častilcem splazila na Grad. Olga je nepremično sedela na svojem stolu in poslušala. Le zdajz zdaj je pogledala starega sollicitatorja, kakor bi htela spoznati z njegovega obraza kaj da misli. Ali Kobe je tiho sedel na vojem stolu, tiho in otožno. Poznal je davno vse te nazore in te argumente. Kar je bil slišal, to so bile misli takratne slovenske boheme. Eni so trdno verovali v uresničenje svojih

idealov, ali niso imeli dosti eneržije ne dosti zmožnosti, da bi mogli kaj izdatnejšega storiti. Drugi so se popolnoma vdali vse zanikajočemu anarhizmu. Edini so bile le v tem, da so človeško družbo zaničevali in sovražili.

»Svet je puščava, v kateri sta samo dve oazi, kavarna in gostilna.« S temi, z nekako rabeljsko prešernostjo izrečenimi besedami je zaključil Jaklič akademski prepir, ki je bil trajal ves popoldan. »Zdaj ni več časa za taka prepiranja. Dovolj je bilo besedi — zdaj naj pridejo dejanja. Kolikor vem, nima nobeden iz velečastite družbe niti krajcarja denarja — a noč bo dolga in jutri bo treba tudi zajtrkovati. Na delo torej! Pri Virantu se dobimo.«

Zunaj se je bilo že zmračilo. Plahe sence so objemale stare hiše, le zvonik cerkve sv. Florijana je blestel v mesečini. Na ulicah je vladala tihota, samo iz nekaterih krčem se je slišal šum in vpitje ali hripavo prepevanje. »Potepuhi,« kakor je Rozmanka imenovala svoje podnajemnike, so se bili razšli in tudi stari sollicitator je šel z Olgo na izprehod. Olga je šla rada, ker se ji zdaj ni bilo bati, da bi se ji kdo posmehoval zaradi revne obleke.

Molče sta korakala po zapuščenih

mestnih ulicah. Zatopljen sta bila v svojih misli tako, da niti vedela nista, kod da hodita. Ne da bi izgovorila kako besedo, sta vedela oba, da premišljujeta o nazorih Jakličevih in Lipe-tovih. Stari Kobe je danes počasneje stopal, kakor druge dni, med tem ko je bila Olga vidno nervozna. Njej sami se je zdelo, da ni več med njo in med Kobetom tistega razmerja, kakor nekda. Časih sta hodila, kakor oče in hči, danes pa kakor dva odtujena človeka, kakor dve bitji, med katerima je nevidna roka pretrgala staro vez.

Šele ko sta se že vračala domov, je stari Kobe prekinil molk, ki je postajal že obema mučen.

»Midva se nič več tako ne ujemava, kakor časih,« je začel Kobe. »Tako čudna ste postali, Olga, da vas nič več prav ne poznam.«

»Tudi meni se tako dozdeva,« je odgovorila Olga, »a jaz sama ne vem, kako se je to zgodilo. Tako mi je, kakor da ste vi postali podobni moji materi, s katero se ne razumem, čeprav jo imam rada. Obenem pa se mi tudi zdi, da se vi niste nič spremenili, in da sem se spremenila samo jaz.«

(Dalje prih.)

vse to? Ker sem se z drugimi protivil temu, da se zanese kranjski klerikalizem na koroška tla in ž njim razdor med koroške Slovence. Hotelo so gotovi elementi, da izigine samostalna slovenska stranka v žrelu nemškega »konservativizma«, ki je v najnovejši dobi obično pokazal svojo neukrojeno mržnjo do naše narodnosti. In namcem te struje so hoteli živovati celo naše posojilnice ter delati drzno propagando za njih odpad od celjske zveze!

Zahrbtno uničevanje mojega ugleda na Koroškem od »Slovenčencev« mi je nekoliko olajšalo sicer težko ločitev od moje ožje domovine, katere nisem zapustil radi slabih dohodkov, marveč radi vsem K. m. n. članom znanih redbinskih zvez in razmer.

Kako sem se pa jaz potegoval za enakopravnost naše materinske pri koroških sodiščih, temu so dokaz sodni akti in moj tovariš gospod dr. Brejca v Celovcu mora sam pričati, je-li nisem jaz pred njim oral ledine na tem polju in je-li slovensko uradovanje pri tamošnjih sodiščih od mojega odhoda sem zares znatno napredovalo.

Kot Slovenca me veseli, da se je med kranjskimi klerikalci našel mož, ki je zgolj iz rodoljubja zapustil belo Ljubljano, da se kmalu po mojem odhodu naseli kot odvetnik v Celovcu in prepričan sem, da ga bode v tem trdem boju podpirala narodno-napredna stranka in je-le želeli, da bi isto storili koroški Slovenci vsi brez izjeme.

Svojim klevetnikom pa kličem, le hrabro naprej pod zaščito brezimnosti ali imunitete!

Dr. Alojzij Kraut.

Ljubljanska mestna hranilnica.

Danes se je slovesno blagoslovila nova palača mestne hranilnice. Že v letu 1898. sprožil je odbor mestne hranilnice ljubljanske idejo, da bo treba zgraditi si svoj lastni dom, ker dosedajni uradni prostori niso več zadoščali potrebam in razmeram.

Po daljšem vsestranskem razmotrivanju je kupila mestna hranilnica v letu 1901. svet Zofije Bernardove v Prešernovih ulicah z dotičnimi starimi poslopiji vred v skupni ploskovni izmeri 1351 m² za kupnino 76.000 K. Od tega sveta je odpadlo v regulacijske namene v svrhu razširjanja Prešernovih ulic 214 m²; za ta odstopljeni svet povrne mestna občina iz regulacijskega zaklada 20.000 K, vendar česar se kupnina za stavbišče zniža na 56.000 K.

Da si ustvari mestna hranilnica ljubljanska za svoje poslovanje moderne in praktičnem zahtevam ustrezajoče prostore, je določila posebni stavbni odsek, ki je bil sestavljen iz gg. ravnateljev in nekaterih članov odbora. Vrhutega so bili v ta odsek povabljeni kot strokovnjaški zvezo: g. nadinženier Fran Žužek, g. deželni stavbni svetnik Ant. Klinar ter arhitekt in stavbnik Viljem Treo.

Stavbni odsek začel je takoj svoje delovanje s potrebnimi predpripravami za zgradbo novega poslopja. V to svrhu nabavila si je mestna hranilnica v letu 1902. raznih projektov potoma konkurence.

Razsojevalci odločili so se za projekt g. arhitekta pl. Vancaša v Sarajevu.

Po ocenitvi došlih načrtov haval se je stavbni odsek z vprašanjem, kje naj se uradni prostori hranilnice nastanijo, ali v pritličju ali v I. nadstropju, ter se odločil, da se vsi uradni prostori — v smislu razdelitve venega načrta stavbenika Vilj. Treota — namestijo v I. nadstropju, ker je to iz mnogih tehničnih vzrokov veliko ugodnejše, ter tudi iz ekonomičnih ozirov pomenljivo, ker se pritlični prostori lahko oddadajo v najem kot prodajalne.

Izdelovanje načrtov, proračuna in detajlov izročil je odbor g. arhitektu pl. Vancašu, ki je projekt glede zunanje oblike, zlasti pa glede notranje razdelitve povsem srečno izvedel, tako da se sme stavba prištevati najmodernejšim zgradbam naše slovenske prestolnice.

Vrhovno nadzorstvo stavbe poveril je odbor g. deželnemu stavbnemu svetniku Ant. Klinarju, kateri je z veliko požrtvovalnostjo z modrimi nasveti stavbnemu odseku na strani stal, ter mnoga košljiva vprašanja ugodno rešil.

Oddajo raznih stavbnih del izvrševal je odbor, ter se pri tem kolikor največ oziral na domače slovenske tvrdke.

Razna stavbna dela izvršile so naslednje tvrdke: zidarska, tesarska in krovna dela tvrdka F. Supančič; kamnoseška dela konzorcij kamnosekov Toman, Vodnik in Camernik; kleparska dela Alojzij Lenček; dobavo železnine: travert in raznih

konstrukcij tvrdka Schneider & Vovšek; mizarska in ključavničarska dela tvrdka G. Tönies; plesarska dela brata Eberl; steklarska dela Fran Kollman ml.; pedarska dela Fr. Kalmus, Vidic & Co.; vpeljavo vodovoda in napravo klosetov tvrdka S. Noll; napravo deščičnih tal tvrdka Fr. Kotnik na Verdu pri Vrhniki; kiparska dela Josip Cilo v Gradcu; vpeljavo centralne kurjave W. Bückner & Co. v Gradcu; dobavo železnine za tresor, kakor: križne jeklene rešetke za zid, proti termitu varna železna vrata z jeklenimi zapahi, železne zaklopnice za okno z okrižjem vred pa tvrdka S. A. Arnheim v Berlinu.

S stavbnim delom pričelo se je koncem meseca julija 1903. Že pri izkopavanju temeljev se je pokazalo, da so tla večinoma nasuta, vendar je bilo treba temelje 3, oziroma 4½ metra pod kletna tla globoko položiti, da se je prišlo do trdnih tal, kar je napredovanje stavbnih del mnogo oviralo. Navzlic temu pa je bila stavba že 10. novembra pod streho, kar je pripisati enerzi in izredni spretnosti stavbne tvrdke, ki določene, zelo kratkega roka vzelo nepričakovanim oviram ni prekoračila. Sploh pa so vsi obrtniki svojemu nalogu v polni meri ustregli ter vsa njim izročena dela solidno izvršili.

Celo poslopje, izimši prostore v I. nadstropju, je bilo dovršeno koncem meseca oktobra 1904 s katerim dnem so se vsa stanovanja, kakor tudi prodajalne oddaje v najem, došli so se razna dela v prostorih v I. nadstropju še pozneje dokončala, ker je bilo treba te prostore dobro izkuriti in izsušiti, da ne bi nova notranja oprava vsled vlage trpela.

Vso notranjo opravo z majhnimi izjemami dobavila je tvrdka J. J. Naglas.

Novo poslopje je tricadstropno in zavzema 658 m² zazidane ploskve, ima primerno dvorišče, ki meri okroglo 40% (odstotkov) celega površja stavbišča, ulično pročelje ima 46 metrov dolžine. V pritličju se nahaja dvetero prodajalnic, v I. nadstropju so prostori za uradno poslovanje mestne hranilnice, v II. in III. nadstropju pa je šest stanovanj s potrebnimi pritlikinami, in sicer po dve stanovanji s petimi, po dve s štirimi in po dva s tremi sobami.

Vsi troški nove zgradbe znašajo okroglo 326.000 K pri čemur maleukostna poznejša naročila niso všeta. Podstrešje služi za shrambo.

V kleti se nahaja kurilnice centralne kurjave, skladišča za trgovine in dve pralnice, ostali deli kletnih prostorov se uporabljajo za dvoranice.

Razen tega imajo v poslopiju stanovanje, in sicer: I. sluga v pritličju, II. sluga v suterenu in hišnik v visokem parterju.

Poslopje ima razen srednjega vhoda, ki služi izključno le za dohod k uradnim prostorom mestne hranilnice v I. nadstropju, še dva stranska vhoda iz Prešernovih ulic, katerih poslednjih služi eden tudi kot vhod na dvorišče.

Pri vsakem vhodu se nahaja lično fasadovana veža (vestibul), ter po ene stopnjice, ki vodijo v gorenja nadstropja.

Srednje stopnjice služijo izključno le za dohod k uradnim prostorom v I. nadstropju.

Stranska dva vhoda in dvojne stopnjice istotam vodita k stanovanjem strank, kakor tudi v podstrešje oziroma v klet.

Vsi za poslovanje mestne hranilnice določeni prostori v I. nadstropju imajo ognjevarne betonske stropove na travertah, istotako so stropovi pod tlemi teh prostorov vsi obokani.

Pri dohodu v I. nadstropje se nahaja v sredini povsem moderno urejen prostor za občinstvo. S tem prostorom v zvezi je prostor za blagajnično poslovanje, ki leži proti ulični strani ter je ločen od prvega le po dveh granitnih slopih (stebrih), med katerimi so postavljene pladine mize s temnimi marmornatimi ploščami, vrhu katerih je preprežena lahka, lično napravljena železna mreža.

Na južni strani tega poslopja se nahaja vdolbina z banjastim svodom (oblokom) in polokroglim oknom, v katerega so vdelane šipe z raznobirnim steklom. Vse to z okusno slikarjo, krasnimi lestenci in eploh notranjo opravo vred je v lepi organski zvezi ter napravi na gledalca zelo ugoden vtisk.

Na desno od prostora za občinstvo proti vzhodu se nahaja soba predsednika, posvetovalnica, čakalnica in z vsemi varnostnimi napravami urejen tresor.

Na levo proti zahodu pa je soba raznatelj, soba tajnika, hipotekarni urad in registratura.

Vsi uradni prostori imajo direktno svetlobo od ulične oziroma od dvoriščne strani, in so jako dobro razsvetljeni, kar je za urade zelo važno.

Vsi prostori v I. nadstropju, kakor tudi prodajalne v pritličju, so opremljeni s centralno kurjavo.

Le p edstoječega je razvidno, da je poslopje zelo praktično razdeljeno, in da stoji na ugodnem prostoru, vendar desar mnenje nekaterih krogov, češ, da je poslopje na neprikladnem kraju in preveč skrito, nikakor ne pride v poštev, temveč se mora priznati, da bode krasno poslopje, ki je danes v svoji celoti popolnoma dovršeno, služilo v okras beli Ljubljani in v ponos slovenskemu narodu!

Na slavnostno otvoritev je prišlo mnogo odličnega občinstva, med drugimi kot zastopniki vlade dvorni svetnik grof Schaffgotsch, dvorni svetnik in finančni ravnatelj Lubeč, predsednik deželnega sodišča Levčičnik, dalje mnogo občinskih svetnikov, upravni svetniki mestne hranilnice zastopniki trgovstva, obrtnosti itd. itd.

Slavnostno blagoslovljenje je opravil šentpeterki župnik g. Malenšek z asistenco.

V veliki dvorani je bil postavljen sredi zelenja kip cesarjev. Tu se je zbralo povabljenno občinstvo.

Predsednik Mestne hranilnice g. Fran Kollman n je ogovoril zbrano občinstvo tako-le:

Slavna gospoda! Velik praznik praznuje danes Mestna hranilnica ljubljanska. Iz skromnih prostorov, v katerih je nastanjena bila od svoje ustanovitve dne 1. oktobra 1889, seli se danes v ponosno poslopje, katero je sezidati dal nje upravni odbor v sporazumu z mestno občino. Sedaj je pa v svetlih, zračnih in dostojnih prostorih, v katerih se bode njeno uradovanje vršilo, kajti iz skromnega in ponižnega početka razvila se je v teku kratkih petnajstih let v pravo denarno velemoč. Vočigled temu dejstvu je gotovo, da se ob današnjem slovesni priliki predvsem spominjamo onih, ki so Mestno hranilnico ljubljansko poklicali v življenje. Bilo je mnogo nasprotstva, a občinski svet ljubljanski ni se dal odvrtiti od svoje namere. Mestna hranilnica je v smislu sklepa njegovega iz leta 1882. po trdni volji njegovi leta 1889. poslovanje začela in stoji danes z zaupnimi vlogami že 20 milijonov kron in z rezervnim fondom 700.000 kron kot sijajen spomenik previdnosti voščedega delovanja upravnega odbora in občinskega sveta ljubljanskega. Hvaležno se moramo pa spominjati tudi onih, ki so v petnajstletni dobi sodelovali pri upravi Mestne hranilnice. Nekateri, med temi prvi predsednik Fran Ks. Souvan in prvi podpredsednik Ivan Gogola ne žive več; drugi, med katerimi je v prvi vrsti imenovati mojega prednika gospoda Vasa Petričiča, ločili so se od hranilnične uprave. Vsem njim ohranjen bodi v letopisih našega zavoda časten spomin. Gospoda moja! Ne smemo pa tudi prezereti, da je hitri razvoj Mestne hranilnice pospeševala naklonjenost raznih uradov in zlasti blagohotnost cesarske vlade. Upam, da Mestni hranilnici od te strani tudi zanjeprej ohranjeno ostane zaupanje in podpora. In tako se po cerkvenem blagoslovu selimo v to krasno poslopje, katero bode tudi nov kras Ljubljani, naj bi bilo tudi v srečo in blagoslov. In tako naj Bog blagoslovi tudi v prihodnje naše delo v prid beli Ljubljani kot središču slovenskega naroda in v blagor dragi slovenski domovini. Vas, gospod župan in glava mesta in potemtakem tudi vrhnega načelnika Mestne hranilnice, pa prosim, da nas formalno vpeljete v novo domovanje.

V imenu mestne občine je govoril gospod župan Ivan Hribar tako-le:

Velecenjeni gospod predsednik! Blagovolili ste me povabiti, naj upeljem Mestno hranilnico v nove prostore. Storim to v imenu mestne uprave, katera vam je kot politična oblast prve stopnje formalno stanovanjsko in uporabno privolilo, že podelila, prav rad, ker me veseli, da se Mestna hranilnica že po tako kratki dobi svojega obstoja more iz prvotnih svojih skromnih prostorov preseliti v tako lepo in namenom odgovarjajoče domovanje. Res je, da konfiguracija zemljišča, na katerem stoji to impozantno poslopje, ni lahko dovoljevala modernejših priredb hranilničnih uradov; zato pa ima to poslopje prednost, da stoji ob eni glavnih prometnih žil našega mesta. Poleg tega ata se gospod izdelovatelj načrtov, arhitekt pl. Vancaš in hranilnični stavbni odsek vestno trudila storiti, kar se je v danih okoliščinah storiti zamoglo in tako se danes otvoritvena slavnost vrši v teh svetlih in zračnih prostorih, ki na vsakega navzočih gotovo napravijo najboljši vtis. Zlasti se jih mora veseliti hranilnično uradništvo, katero je v sedanjih tesnih in malo prikladnih prostorih takorekoč mahoma v nov

svet. Prepričan sem, da bode vedelo to ceniti in da bode s podvojeno marljivostjo skušalo se hvaležnega izkazati hranilnični upravi.

Slavna gospoda! V okras mestu je poslopje, v katero se je danes preselila Mestna hranilnica. Lep spomenik postavil si je ž njim hranilnični upravni odbor. A še nekaj nam molče govori to poslopje. Ono je vidna priča modroprevidnega delovanja občinskega sveta ljubljanskega, ki je Mestno hranilnico poklical v življenje, da bode kedaj mestu v korist. V pravilih, katere je občinski svet sprejel leta 1882, določeno je namreč, da se takoj, ko doseže rezervni zaklati višino 5% vseh hranilnih vlog, polovica, potem ko doseže 10% vseh hranilnih vlog, pa ves letni upravni dobiček porabi za dobro delne in občinske namene mesta Ljubljane. Kako za naše razmere ogromen fond je s to določbo hranilničnih pravil ustvaril občinski svet za mestno upravo, se danes ne more še dostojno oceniti. Mestna hranilnica namreč ni dosegla še višine svojega razvoja in vsa nada je, da se bode v teh lepih prostorih razvijala mnogo uspešneje, ko se je doslej in da se bode dosledno od leta do leta večale šanse za korist, ki jo bode mestna občina kedaj imela od nje.

Gospoda moja! Statistični pregled prometa in uspeha mestne hranilnice v petnajstletni dobi svojega obstoja poučen je zlasti zato, ker nam svedoči o resničnosti poslovice, da »iz malega raste veliko«. V tem namreč, ko je konci leta 1890 na 2322 knjižic vličenih bilo 1932068 K 2 vin, izkazuje nam lanki računski sklep na 18.788 knjižic 20.408932 K 23 vin. vlog. Upravni imetek se je torej v tej dobi podesetoril. Le-ta upravni imetek pripomogel je pa mestni hranilnici do takega lastnega imetka, da je nje konstantno napredovanje tudi tedaj že zagotovljeno, ko bi — česar pa ni pričakovati — hranilne vloge niti ne naraščale. V tem namreč, ko je mestna hranilnica po petih letih svojega obstoja imela 46.535 K 52 vin. rezervnega fonda, narastel je isti v deset letu nje obstoja na 249138 K 10 vin; po lanskem — petnajstem — računskem sklepu pa že znaša 684399 K 16 vin. Kakor torej vidno, raste rezervni zaklad, ki tvori lastno hranilnično premoženje, skoro v geometrični progresiji. Da bode na isti način rasel tudi v bodoče, zato ima pa hranilnica najboljšo poročstvo ravno v rezervnem zakladu samem.

Sursum corda! Torej, velecenjeni gospodje upravni odborniki. Perspektiva, ki se nam odpira v bodočnost, je tolažljiva. Res je sicer, da bode rastla Vaša odgovornost in da se bode množilo delo, katero opravljate z vsega priznanja vredno požrtvovalnostjo, čemolje se bode krepila mestna hranilnica in čemolje bode naraščalo nje lastno in zaupano je premoženje; res je pa tudi, da bode rastla hvaležnost množestvilnih vlagateljev za modro vaše poslovanje, zlasti pa hvaležnost mestne občine ljubljanske, ki v mestni hranilnici vidi ljubljeno hčerko svojo. To hčerko izročila je Vam, velespoštovani gospodje, v odgojo in se trdno pričakuje, da jo boste odgajali po istih načelih, ko bi jo bila ona sama. V ta namen je potreba, da vlada med Vami in med občinskim svetom ono prijateljstvo in one blagodejno soglasje, kakršno — ako se smem poslužiti primere — po zdravih pedagoških načelih mora vedno vladati med šolo in domom. Kar se mene tiče, morem Vas, velecenjeni gospodje, zagotoviti, da kot zvest interpret želja in sklepov občinskega sveta, mestne hranilnice upravi ohranim vedno vso blagonaklonjenost in podporo mestne občine.

Slavna gospoda! Velecenjeni gospod predsednik spomnil se je s hvaležnimi besedami podpore, katero je mestna hranilnica ljubljanska nahajala vedno pri državni upravi. Ta podpora je gotovo v obilni meri pripomogla k razvitju mestne hranilnice. A vsa — še tako krepka — podpora državnih organov bila bi brezuspešna, ko bi ne bil modri naš vladar s svojo miroljubnostjo preskrbel pogojev za gmotno procvitanje države. Krvava drama, ki se odigrava na daljnem vzhodu in ki uničuje blagostanje milijonov, priča nam jasno, kako velika dobrota je mir. Zato se moramo pa tudi mi danes s hvaležnostjo v srcih spominjati plemenitega zaščitnika miru, našega presvetlega cesarja Frana Jožefa I. pred čigar kipom se vrši današnja skromna slavnost, kateremu bodi: slava, slava, slava!

Sledila je potem slavnostna seja upravnega odbora pri kateri je imel g. predsednik Fran Kollman naslednji govor:

Slavni odbor! K prvi seji došli smo danes v nove prostore. Iskreno Vas zatorej pozdravljam in izrekam nado, da me boste pri mojem prizadevanju za povzdigo našega tako važnega zavoda vedno radi podpirali. Poleg tega Vas prosim, da sodelujemo

vsj, vedno v prijateljstvu in kolegijalnosti. Le tako se ohrani medsebojno zaupanje, katerega je neobhodno potrebno, ako hočemo, da dajemo dober zgled hranilničnemu uradništvu. Poleg tega, gospodje kolegi, bomo se pa morali prizadevati, da ohranimo z mestno upravo vedno dobro sporazumljenje in soglasje. Vsaj je hranilnica, katero mi vodimo, hčerka mestne občine, in naravni zakon je, da ima mati vedno največji interes za blagor svojega deteta. Naj torej prav nič ne dvomim, da bomo pri mestni občini in nje načelniku, ki je danes pri tej slavnosti seji navzoč, nahajali vedno najkrepkejšo podporo in zaslugo pri svojem nesebičnem delovanju. Upam, da nam Bog blagoslovi tudi v prihodnje naše delo v prid naši beli Ljubljani. S to željo sklepam in otvarjam obenem uradno poslovanje v novih hranilničnih prostorih. Pred zaključanjem današnje slovesne seje se spominjam na Njega, ki je nam vsem zgled vestnega izpolnjevanja dolžnosti, Njega, ki je ustvaril inštitucijo hranilnice v prid tega stanu, Njegovega veličanstva cesarja Frana Jožefa I. Zaključimo Njemu trikrat: Slava — Slava — Slava!

S tem je bila slavnost končana.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 29. aprila.

— **Dr. Šusteršič pri delu.**

Zadnji četrtak je lazil klerikalni kolovodja okrog deželnega odbora ter vtikal svoj nos v volilni akt velikega posestva. Celo dopoldne martretiral je deželnega glavarja in g. Povšeta ter koval naklepe, kako bi narodno-napredno stranko na prežgani juhi posrebal. Bil je podoben nekakemu don Kizotu, ki se vojskuje z mlino na aspo! Kakor noseča gora se je vrtel okrog, a v četrtak zvečer je legel v »Slovenca« na otročjo posteljo ter rodil malo miš! Pomagal pa si je, kakor vsakokrat, tudi v tem slučaju z lažjo. Kar na lastno pest je pomnožil število narodno-naprednih volilcev ter iztuhlal, da se je deset naših somišljenikov udeležilo volitve dne 17. aprila. Tako nam je pripisal g. Berdajca, graščaka na Štajerskem, dasi ve, da je g. Berdajc že od nekdanj zvesto volil z nemško stranko v velikem posestvu. Ni je bilo volitve, da bi bil mož izostel. Nekdaj, ko je bil še poštar na Savi pri Litiji, zagazil je v kazensko obsodbo. Narodnjaki smo ga radi tega zasramovali in po listih smo ga vlačili. Baron Schwegel pa mu je izposloval najvišje pomiloščenje — in od tedaj je g. Berdajc pri vsaki volitvi volil nemškega kandidata. Istotako nam je dr. Šusteršič pripisal g. Rudolfa Smola, sina strastno nemškega očeta, ki je vsakdar še volil nemško! Istotako je z gosp. Antonom Staretom, o kojem se je nam sporodilo, da ga po krivici prištevamo narodno-napredni stranki. Ta gospod je dosedaj še vedno volil z nemško stranko in pri nobeni volitvi ni izostal. Istotako nam prištevava dr. Šusteršič gospoda na Krupi, Jurija Mazelle. Priznati moramo, da tega gospoda ne poznamo, in da smo do sedaj živeli v veri, da je rodom Kočevar. Z druge strani pa se nam zopet poroča, da je narodno-naprednega mišljenja, da pa je oddal svoje pooblastilo, ker se je prejšnjemu lastniku v pogodbi zavezal, da bode, dokler bo lastnik Krupe, volil z ustavoverno stranko. Ali naj si je že kakor hoče, zadnja volitev v velikem posestvu nam je dvojje pokazala. Prvič, da smo narodno-naprednjaki v ti kuriji močnejši nego smo mislili in da bode radi tega pač kmalu napolnil čas, ko bode naša velikoposestniška frakcija z vso opravičenostjo zahtevala primerne zastopstva v deželni zbornici. Drugič pa se je pri ti volitvi izkazalo, da se v vrstah naših volilcev velikega posestva nahaja obilo mož, ki o kakem kompromisu s klerikalci nižesar vedeti nočejo. Tudi s to okolnostjo bode treba v bodoče računati!

— **Jeseniška šola.** »Slovenec«

bi rad denar koval iz sklepa deželnega šolskega sveta, s katerim se je odklonila zahteva jeseniške občine zaradi šole na Jesenicah. Pobožni list pa pači nekoliko resnice, ker piše tako, kakor da se gre za prvi sklep ki je v ti zadevi izšel od strani de-

Dalje v prilogi.

želnega šolskega sveta. Pa temu ni tako! Že pred dvema letoma je postal vprašanje, kako naj se uredi šolske razmere na Jesenicah, prede. Tedaj se je trdilo, da hoče tovarna imeti eno samo šolo, da bi jo pozneje lažje ponemčila. Takrat se je z vsa silo pritiskalo na naše zastopnike v deželni šolski svet, da naj za božjo voljo delajo na to, da se ustanovi dve štiri-razrednici, ena na Savi, druga pa na Jesenicah. Naši zastopniki so se v tem pogledu pošteno potrudili, in deželni šolski svet je vsled tega že pred dvema letoma razsodil, da je ustanoviti omenjeni dve štiri-razrednici. Ti razsodbi je tudi deželni odbor soglasno pritril. Dostavila se je vsem udeleženi faktorjem, ker se ni nikdo pritožil, postala je zadeva pravomočna in na Savi so se pridobili vsled tega v postavi zajedno pravico do svoje štiri-razrednice. Sedaj, ko se je šlo za vprašanje, na katerih prostorih naj se sgradi štolski poslopji, so pa Jesenici stvar prevrnili. Isti Jesenici, ki so poprej z vsa vrnemo zahtevali dve šoli, zahtevali so sedaj eno samo. Ker se pa pravomočna razsodba ne da tako odstraniti, kakor se izbiše z mokro gobno napis z deske, bilo je pričakovati, da se v deželnem šolskem svetu ne bo dobila večinska za to, da bi ta oblast razveljavljala lastne svoje pravomočne razsodbe. Tako naši somišljeniki do-otikrat sami otekušjejo delovanje naših zastopnikov v deželnem šolskem svetu!

— **Škofje — ponižen sluga birokracije.** Opetovano smo že imeli priliko naglašati in dokazati, da so naši škofje ponižni sluga vsakokratnega vladnega sistema in delajo samo to, kar je vseh merodajnim krogom. »Slovenec« je bil vsekdar silno hud, kadarkoli smo to za-izjavili, in se je na vse mogoče načine trudil, da bi dokazal, da so škofje popolnoma neodvisni močje, ki so poslušni in odgovorni samo Bogu in papežu — vliče reverzu, ki so ga morali podpisati. To stališče je »Slovenec« zastopal do najnovejšega časa. Sedaj pa se je škofstvo glasilo nepričakovano spreobrniti in gospodje okoli »Slovenca« zatrjujejo prav isto, kar so še nedavno tega pobijali z vso strastjo in neizprosno-ostjo. Človek bi res mislil, da se gode čudeži, da zopet vidijo slepi in da slišijo gluhi! Kako se je to zgodilo? Povodom Strossmayerjeve smrti se je mnogo pisalo o tem velikem možu. Slovanski in neslovanski napredni listi so ga slikali na podlagi zgodovinskih virov kot ideal svobodomiselnega cerkvenega kneza in ga zlasti proslavljali, ker je na vati-kanem koncilu neustrašno nastopil proti papeževi nezmotljivosti in brez bojazni povedal papežu in njegovim vdanim slugam v obraz mnogo trpke resnice. Klerikale, ki bi radi velikega Strossmayerja sedaj, ko je mrtev, reklamirali zase, je to silno peklo in postusili so vse, da bi dokazali, da Strossmayer ni bil nikdar nasprotnik papeževe nezmotljivosti. Sprva so hoteli dokazati, da je Strossmayerjev govor proti papeževi nezmotljivosti, ki so ga priobčili razni listi, vobče apokrifni. Ta dokaz pa se jim ni posrečil. Sedaj si skušajo klerikale pomagati na drug način. »Slovenec« z dne 26. t. m. namreč priznava, da je Strossmayer nastopil proti papeževi nezmotli- vosti, zatrjuje pa, da tega ni storil iz osebnega prepričanja in lastnega nagiba, marveč pod pritiskom avstrijske vlade. To svojo trdi- tev skuša dokazati s tem, da so bili v vrstah opozicije proti papeževi nezmotljivosti vsi takratni avstrijski škofje, med njimi zlasti vsi škofje slo- venskih dežel, kakor Gollmayr, škof gorški (škofovo glasilo ne ve, da je v Gorici nadškof!), Legat, škof trža- ški, Dobrila, škof poreški, Vidmar, škof ljubljanski, in Stopičnež, škof lavantinski. »Slovenec« pravi o peti- cijah, ki so je vložili ti škofje proti pa- peževi nezmotljivosti, da je bila »pravi chef d'oeuvre nedo- slednosti in servilizma, ki so ga gojili do vlade tedanji av-

strijski škofje. Vlada jim je komandirala, da morajo pro- testirati proti papeževi ne- zmotljivosti; ti so slepo ubo- gali kot ovce. Bili so ponižni sluga birokracije.« To je pre- krasno priznanje škofovega lista, da so škofji samo poslušni in slepo orodje v vladnih rokah! Kar so bili škofje pred 30 leti, to so tudi sedaj, razmere se niso nič spremenile, saj tudi sedaj vlada imenuje, kakor ta- krat, za škofje samo tiste, o katerih ve, da jo bodo slepo ubogali. »Slo- venci« smo silno hvaležni, da je priznal, da so škofji »ponižni sluga birokracije«, in ga bomo spominjali na to njegovo dragoceno priznanje vselej, kadar bo deklamiral o neod- visnosti katoliških škofov vobče in škofa Antona Bonaventuro še posebe od osrednje vlade! — **Meminise iuvat!** Kar se pa Strossmayerja tiše, je stvar seveda popolnoma drugačna. Strossmayer je z vsem svojim življenjem dokazal, da ni bil nikdar vladni sluga in ponižni izvrševalec ukazov od zgoraj. In ako je nastopil proti papeževi ne- zmotljivosti na vatikanskem zboru, ni storil tega pod pritiskom avstrijske vlade, marveč po svojem najglobljem osebnem prepričanju!

— **Slovenščina pri naših okrajnih sodiščih.** V rokah imamo službene kuverte slede- čih okrajnih sodišč: Litija, Ljubljana, Idrija, Radovljica, Mokronog, Trzin, Vipava, Višnja gora in Vrhnika. Vsi ti zavrtki imajo na čelu tiskano »K. k. Bezirksgericht« ter pripisano ali s štampiljo udarjeno »Littae, »Radmannsdorf« (tiskano!), »Nassen- fass« itd. Le ljubljansko okr. sodišče ima na drugem mestu tudi sloven- ščino. Vsa ta pisma so došla slo- venskemu odvetniku v slo- venskih pravnih zadevah, a nekatera sodišča, kakor Litija, so imela celo toli drznosti, da so še na- slov pisala nemški. Da pa se ne bodo ta sodišča, oziroma njih predstojniki izgovarjali, da je notranji uradni jezik nemški, kateri izgovor pa bi bil tembolj smešen, ker se gre tukaj za — kuverte, imamo v rokah tudi kuverte o. k. okrajnega sodišča, ki je pisalo v istem času istemu odvet- niku, a na teh pismih ni nič nem- škega, niti italijanskega razen poš- nega pečata, temuč nosijo lepo pravi- len slovenski naslov brez »Lai- bache«, natpisano pa je na njih: »C. k. okrajna sodnija, Trst«. Štampilja pa ima napis: »Ces. kr. okrajno sodišče za civilne stvari, Ulica Sanitá št. 19, oddelek, soba«. In predstojniki tržaških sodišč gotovo niso Slovenci. Kaj naj še rečemo k takemu preziranjju slovensčine v naši izključno slovenski deželi? Sram bodi tistih, ki so tega krivi!

— **Nemška vzgoja.** Iz No- vega mesta nam piše prijatelj našega lista: Včeraj sem šel proti Šmihelu. Na potu srečam malo kmetsko dekle, ki me pozdravi z »Gelobt sei Jesus Kristus«. Ko jo vprašam, kam da hodi v šolo, mi pove, da hodi v Šmihel v samostan šolskih sester Notredame, ki jim zapovedujejo nemški pozdravljanje. Takisto sem zvedel tudi od nekega moža iz Žužemberka, ki ima hčer v šmihelskem samostanu, kjer je strogo prepovedano učenkam med seboj slovenski govoriti; govoriti smejo le nemški!

— **Župnik dr. Mauring je zopet obsojen.** Katera kazen je to, osma ali deveta, menda sam ne ve. Lep register pa imajo izanski gospod pri sodnji in prav malo jih je v fari, ki bi svojega fajmoštra dosegali na različnih kazenskih prestopkih ali pa celo prekašali na izdanih kazenskih stroških. To je zelo idilično. Ljudje na Igu pa pravijo, da »gospod« lumparije unganjajo. A temperament je temperament! Eden ga kaže na prižnici, drugi pa kje drugje. Dr. Mauring ga »pokaže« včasih v izanskem konzumu. Včasih ga nam- reč kaka babnica kaj ujezi in ujé. Po- tem pa zrastejo »dohtar« in lonce po- trpežljivosti skipi. Tako je enkrat v zadnjih dnovih letošnjega predpusta v izanskem konzumu neko življilo Ivano Videmšek začel zmerjati. Ta Ivana

Videmšek je Mauringu že dlje časa kakor trn v peti. Dekle trdi, da je imel do nje huda poželenja, katera pa je ona vedno z uspehom odklanjala in zavračala na »pravno pot«. Ko se je takrat Ivana Videmšek zopet postavila v bran in po robu, plane katoliški faj- mošter Mauring liki divji kozel tja k Ivani Videmšek in jo sune ali cebne s svojo orjaško nogo tja, kjer človeka najbolj boli in peče. Ivana Videmšek se celi teden ni mogla uvesti in je šla k sodnji tožiti svojega fajmoštra. Dr. Mauring je dobil od prvega sodnika milostno kazenco 50 K in plačati bi moral Ivani Videmšek 13 K za bole- čine. Zoper te Videmškine kronce se je pritožil in jih srečno zbil to odškod- nino. Ali sicer je obsodba po §§ 431 in 496 k. z. obveljala. Dr. Mauring se v tej žalostni aferi ni vedel samo ne- delikatno, ampak tudi nekavalirsko. Če se koga sune v najobčutnejši del člo- veskega telesa, se mu tudi pusti lahko nekaj kronic za spomin, če za drugo ne. Posebno pa velja to za katoliškega dušnega pastirja, ki ima ves drugačni poklic tudi glede mladih deklet nego si to misli duhovnik Ižanec Mauring. O ljubljanskem škofu do sedaj vsaj kaj takega ni bilo čuti.

— **Zanimiva kazenskaraz- prava se vrši v torek, dne 2. maj- nika t. l. pri okrajni sodnji v Ra- dovljici zoper Janeza Oblaka,** župnika na Bledu. Obtožen je radi prestopka zoper telesno varnost, ker je baje dne 18. avgusta 1904 na Blejskem jezeru nedoletnega fanta Alojzija Plemelja tako ne- usmiljeno »oklofutal«, da mu je glasom zdravniškega mne- nja skoro pokvaril levo uho. O teh neusmiljenih in nekrščanskih Oblakovih zaušnicah hočemo poskr- beti natančno poročilo. Stvar se na- haja po interesantnih intermezih se- daj v štadiju dovoljene kazenske ob- nove.

— **Farška hranilnica in posojilnica v Kandiji pri No- vem mestu** ima še le 7000 K re- servnega zaklada, katerega se pa po pravilih ne sme v kako poslopje in- vestirati. Vkljub temu je predsednik načel- stva neki Appe, sicer pečar po roko- destvu, a največji farški podrepanik, že zaaral stavišče v Kandiji, kjer naj bi se koj začelo zidati za posojilnico čisto novo poslopje za 37.000 K. Občnega zbora se ni nič sklicalo, le trije fajmo- štri so za to podvzete, drugega pa no- benega ni nihče nič vprašal. Appetu gre za to, da bi imel v novem poslopiju svojo štacuno, ker v lastni hiši, kjer jo je še le pred kratkim odprl, mu ne gre nič kaj izpod rok; pred vsem bi pa rad delal konkurenco liberalcu Fr. Ka- stelicu v Kandiji. Prej kotne pa mislijo celo na kak konsum.

— **Nemška nestrpnost mariborskih mestnih očetov** presega že vse meje. Ti gospodje hočejo z vso silo ugonobiti zadnjo senco slovenskega življa v Mariboru. Da jim slovenski napisi smr- de, je znano. Sedaj pa so prišli v svoji predrznosti in nadutosti že tako daleč, da občinski urad niti ne sme več sprejemati dvojezičnih listin, če ravno je izpolnjeno le nemško be- sedilo. To je že skrajna nesramnost. Dobro bi bilo te može poslati v opazovalnico!

— **Imenovanje v finančni službi.** Podčastnik bosanskega polka v Gradcu Juri Kramberger je imenovan za davčnega pristava pri tukajšnjem fin. ravnateljstvu.

— **Učiteljske vesti.** Cerknica- tinja na štirirazrednici v Cerknici gđ. Antonija Hribarjeva je postala provizorična učiteljica na tej šoli.

— **Pošne vesti.** Marija Zupančičeva je imenovana za provizorično pošto in manipulantinjo v Trzinu; poštni sluga Fran Gar- tner v Ljubljani pa je imenovan za poduradnika. Poduradnik Anton Adler v Ljubljani je pomaknjen v 1. stopnjo 1. razreda; podur. Fr. Štrukel v Ljubljani v 2. stopnjo 1. razreda; ekspedientje: St. Dov- gan, Iv. Havlišek, Fr. Jereb, Fr. Hahn, Rok Antončič in S. Falont v 2. stopnjo 2. razreda; poštni sluga Fr. Kune in Fr. Pla-

zar v Ljubljani ter I. Pavletič v Št. Petru v 1., oziroma 2. stopnjo 3. razreda. — Premeščena sta: ma- nipulantinja Tereza Čikova iz Trzinu v Ljubljano, asistent Jos. Rudolf pa iz Št. Petra v Pulj. V pokoj je stopila manip. M. Sedla- kova v Ljubljani.

— **Akademija.** V nedeljo 30. t. m. odpade predavanje gospoda dr. Robide o higijeni zastran vojaških naborov, ki se vrše v dvorani »Mest- nega doma«. Prihodnje predavanje se torej vrši v soboto 6. majnika 1905.

— **V korist I. ljubljanske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda** je daroval gospod dr. Ivan M. Hribar odvetnik v Ljub- ljani 20 K namesto vena na krsto za- mrla mu prijatelja gosp. Müllerja na Vrhniki.

— **Bakljada.** Danes praznuje načelnik ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva, gosp. Lučvink Strigel, svojo 30let- nico kot izvršujoči član tega društva. V ta namen mu priredi društvo ob 8 uri zvečer bakljado in nato slav- nosten večer v hotelu »Ilirija«.

— **Odbor »Društva slov- književnikov in časnikar- jev«** si usoja uljudno naznanjati, da bo v ponedeljek 1. maja jel raz- pošiljati otm svojega zaupnika znanim rodoljubnim gospodom va- bila, da pristopijo kot podporni člani društvu. Vsak nabrženec ve, koliko zaslug so si stekli književniki in čas- nikarji za narod, za to smo prepri- čani, da ne bo nikogar, ki bi zatvo- ril svoja vrata, ako potka nanje »Društvo slov. književnikov in čas- nikarjev«. Podporni člani plačajo na leto 4 K, vendar pa se darežljivosti ne stavi mej!

— **Hrvatski glas o »Dru- štvu slovenskih pisateljev in časnikarjev«.** Prijatelj našega lista nam je prepusil pismo, ki mu ga je pred kratkim pisal neki ugledni hrvatski pisatelj in časnikar s po- sebnim ozirom na pravkar ustanov- ljeno slovensko pisateljsko in časni- karsko društvo. Pisec dotičnega pisma piše med drugim: »Vest, da so se tudi slovenski književniki in časni- karji organizovali in se sklenili v močno italango, je obradovala tudi nas Hrvate, to tembolj, ker smo mislili, da je stanovska organizacija slov. časnikarjev, sprožena na kon- gresu v Ljubljani, že zdavna bila pozabljena in pokopana. Društvo je torej ustanovljeno in ni dvoma, da bo pod spretnim vodstvom tudi dobro uspevalo. Seveda prvi koraki mla- dega društva med svet bodo težavni, to je naravno, vsako tako podjetje se ima boriti začetkoma z raznimi neprilikami. Tudi mi hrvaški časni- karji smo si hoteli osnovati svoje ognjišče; a tega ni bilo treba, ker nas je že obstoječe društvo hrvaških književnikov povabilo, da naj raje vstopimo v njegovo okrilje in si osnujemo v njem svojo sekcijo, mesto da bi ustanavljali novo du- štvo. In to je bilo zelo pametno, ker društvo hrv. književnikov ima že nekaj denarja in nam torej ne bo treba početi »ab ovo«. Ko se je osnovalo pri nas »Društvo hrvaških književnikov«, so premočnejši krogi kar tekmovali med sabo, kdo bi preje postal član-ustanovitelj, vsakdo je ematral za čast in svojo dolžnost, ako je mogel pristopiti na pomoč novemu društvu. Pri našem hrva- skem društvu znaša ustanovnica, ne vem natanko, 500 K. (Pri našem slovenskem društvu znaša ustanovnica samo 200 K! Op. uredn.) Zanimanje za »Društvo hrv. književnikov« je še sedaj živo. Ne- davno so poročali listi, da je mnogo rodoljubnih gospe poslalo društvu ustanovnico in da je neka dama celo obvestila odbor, da je društvu volila vse svoje premoženje. To je lep dokaz, da uživa društvo vsa- stranske simpatije! Da bi bilo takih simpatij deležno tudi hrvaško »Dru- štvo slov. književnikov in časnikar- jev«, to želimo iz vsega srca«.

— **Kranjska skupina pr- vega splošnega uradniškega društva** in pa tukajšnje hranilno in posojilno uradniško društvo imata svoj letošnji občni zbor v so- boto, dne 29. aprila 1905 ob 8 uri zvečer v prostorih I. ljubljanskega uradniškega konsumnega društva (ogel Vegovih ulic in Kongresnega trgca). Da bo občni zbor sklepčen, treba biti navzočih 30 članov.

— **Občinska volitev v Zgornji Šiški.** Danes je v Zgornji Šiški volitev. 21letni županov stol je omajen. Zadnji požar je rodil stranko zoper A. Galleta. Zjutraj je volil tretji razred za podobčino Zg. Šiška g. Ivana Zakotnika, za Dravlje pa g. Šusteršiča (»Slepi Janez«). Drugi in prvi razred volita popoldne. Zmaga nove struje v 2. razredu je baje gotova, a tudi prvi razred dobro kaže. Galletov protikandidat

je zavezni in napredni Iv. Zakot- nik, načelnik šišenskega »Sokola« itd.

— **Predavanje.** V nedeljo, dne 30. t. m. bo predaval mlekar- ski nadzornik Legvart o mlekar- stvu in škropljenju sadnega drevoja, ob 10. uri dogoldne v Št. Vidu pri Zatiži in popoldne ob 3. uri v Veliki loki.

— **Iz Gorij pri Bledu.** Ob večjih praznikih hodi k nam pomagat opravljati cerkvena opravila jezuit pater Kunstelj, ki je pri nas doma. Tudi letos o velikonočnih praznikih je prišel, pa bi bilo boljše, da bi ga ne bilo. Ker je neki vojak v soboto popoldne, ko je procesijo gledal, kadil cigareto, razbijal je Kunstelj kot nor drugi dan na prižnici, metal knjigo ob prižnico in s prstom kazal na dva prisotna vojaka z besedami: Trije so tukaj (t. j. trije vojaki so prišli do- mov) Vsi trije morajo priti v farovž odpuščenja prosit, sicer se jih naznani vojaški oblasti. Vojaki so sicer prišli zagovarjat se vsi trije, akoravno je bil le eden kriv, a odpuščenja niso prosili. Vsled tega je bil Kunstelj v ponedeljek popoldne na prižnici zo- pet v svojem elementu, a spravil se je nad dekleta, predvsem na one, ki služijo. Sprva jih je sicer pomiloval, da so revice, ker morajo služiti, a kmalu se mu je spreobrniti govor v najobčutnejša očitanja. Trdil je, da je nekoč slišal na Štajerskem, da niso dekleta z Gorij nič prida. Zlasti njih krila mu niso bila nič všeč. Dejal je, da nosijo predolge »kile«, da se za njimi vlečejo in delajo prah, kot bi par konj dirjalo z vozom. Nam se pa zdi, da bi Kunstelj rad videl noge deklet in njihove nogavice, saj je nekoč neko dekle vprašal pri spo- vedi, s čim ima nogavice privezane. Očitaj je nadalje dekletom, da posta- nejo, če služijo, lahko taka, da se dajejo vojakom po 5 kr. Lahko, a gorjanska dekleta niso taka, kot si misli Kunstelj. Vemo predobro, kaj je vzrok takih izbruhov jezuita Kunstlja. Svoje dni je bil dijak in le- menatar, jako živ človek, ki je hotel vse ženske, katere je videl, imeno- vati svoje. Tudi gorjanska dekleta so mu bila všeč, pa te ga niso marale. Zato taka jeza. Našemu župniku pa priporočamo, naj ne pusti več Kun- stlja na prižnico, kadar bo hotel zo- pet nabirati za podružnični zvon ali za orgle v farni cerkvi. Taka božja beseda, ki teče iz ust jezuita Kun- stlja, je samo posledica, da se »ofra« za omenjene reči ne bo nihče ude- ležil, kar župniku na noben način ne bo prav. Kunstelj naj pa svojega brata v roke vzame, ker je vzel dekle, če se res nobena služkinja dobro ne omoži, kakor trdi on.

— **Predvanji »Prosvete, v Postojni,** ki sta se vršili včeraj in predvčeršnjim, sta krasno uspe- li. Cand. phil. P. Grošelj je z znano spretnostjo govoril o izletu na solnce in luno, drugi dan pa o koncu sveta. Skioptik »Akademije« je izobno de- loval in veliko pripomogel k temu, da so si poslušalci lažje ustvarjali s prirodoslovnega stališča svetovno na- ziranje. Poslušalec je bilo pri obeh predavanjih okoli 250 in zastopani so bili vsi sloji, v prvi vrsti izobra- ženejši krogi, katerim sta bili pre- davanji največ namenjeni. K pre- davanju so prišli tudi gostje iz Slavne, Hraš in celo Predjame. Navzočih je bilo tudi večje število dam. Burno plesanje, ki je sledilo vsakemu pre- davanju, je najbolj dokazovalo, s- tako velikim uspehom so se preda- vanja vršila. Prosvetno predavanje v Postojni nudi zopet škofu Bona- venturi ugodno priliko, da pošlje tjakaj svoje brošure »v vizitkamie«. Mi pa trdimo: Čim globočje med narod bo stopala »Prosveta«, tem brezplivnejše bodo postajale ško- fove brošure. Tudi na Slovenskem nujno potrebujemo več ljudi.

— **Zagorske posojilnice občni zbor** je bil pretežno ne- deljo. V odbor so bili soglasno iz- voljeni naslednji gospodje: Andrej Mauer, posestnik (predsednik); Tomo Kopriva, posestnik (pod- predsednik); Josip Modic, poštar, Janez Zimmermann, trgovec, Matija Intihar, posestnik (odbor- niki); Ferdo Poljšak, posestnik in Franc Mandl, posestnik (naraest- nika); Polde Jerin (preglednik ra- čunov); Ognjeslav Firm (na- mestnik).

— **Laški podjetniki pri gradbi bohinjske železnice.** Na tozadevno našo notico v št. 95. se nam poroča: Nihče ne sme misliti, da bi bili laški delavci kdaj cenejši kot domačini, temveč veliko dražji. Ako ima domač delavec dnevne plače 2 K 60 v, ima laški najmanj 3 K 20 v. Pri tej razliki se ni čuditi, da so polentari lahko čez 3 milijone poslali v Italijo, med tem ko domačini še dela niso mogli dobiti. Med pazniki se pa razlika še popisati ne dá. Če je bil kak doma- čin za paznika, imel je polovico manjšo plačo od laškega paznika. Sploh pa podjetnik Ceconi domačinov ni rabil; ako je katerega nastavil, ga je v krat-

kem odslovil in nadomestil z laškim. Zlasti njegovi sorodniki so bili v veliki množini zastopani in imeli ogromne plače, dasi o kakem delu še pojma niso imeli. Le Slovence so znali pitati s „ščavi“. Ravno tako se godi pri predoru v Bohinjski Belt (Oberne). Tudi tu ne najdemo niti enega delavca domačina, še manj seveda kakšnega paznika. Če pride domačin za delo vprašati, se ga niti blizu ne pusti in ne čuje drugega kot „non se piazze“ (ni prostora). Tudi tukaj bi bilo potrebno, da bi naši slovenski poslanci kaj ukrenili, da odidejo polentarji iz naše dežele, drugače se kaj lahko zgodi, da bo dežela vlada po dokončanem delu tudi sem poslala komisijo glede preiskavanja min, kakor se je zgodilo v bistriškem tunelu. Proti postopanju polentarjev proti nam odločno protestiramo, ker smo prepričani, da bi Lahji v svoji blaženi Italiji nam niti polente ne privoščili.

— **Gornji grad.** Učiteljsko društvo za gornjegraški okraj zboruje dne 7. maja t. l., to je v nedeljo pri Novi Štifti ob 11. uri dopoldne.

— **Novo podjetje.** Ljubljanski trgovec g. Karel Planinšek je otvoril veliko pražarno za kavo električnim potom z vročim zrakom. Prednosti kave, ki je žgana na ta način, se povedo v današnjem in-seratu.

— **Poskusni konkurenčni brzovlak** je šel včeraj iz Dunaja proti Trstu. V Ljubljano je došel ob 6:12 zvečer in 6:50 odpeljal dalje. S tem novim vlakom boče južna železnica prikrajšati od sedanjega brzovlaka 2 uri vožnje in na ta način konkurirati karavanski železnici. Vlak je imel 12 vozov I. II. in III. razreda. Na vlaku je bil strojni ravnatelj južne železnice, zastopnik železniškega ministrstva, več inženirjev, monterji, ki so iznašli novo avtomatično zavoro in potrebno vlakovo osobje. Danes je šel vlak zopet nazaj.

— **„Taubliih“** sta bila včeraj pri vojaškem naboru v „Mestnem domu“ poleg drugih tudi dva prevročekrvna tukajšnja mladeniča. Takoj sta morala pokazati, da se ne bodeča ustrašila vsakega sovražnika s tem, da sta začela po „Mestnem domu“ razgrajati in pobijati šipe. Napravila sta 8 kron škodo. Domišljala sta si, da ga ni, ki bi ju mogel ustraševati, toda boginja Hermandita ju je naglo vzela pod svojo zaščito, ter ju odvlela v svoje kraljestvo v „špekhamro“. Plačati podeta morala šipe, poleg tega pa še pokusiti „komisno“ hrano.

— **Pogreša** se 13letni mežnarjev sin Ivan Smrekar iz št. Pavla, občina Dobrunje. Dečko je odšel z doma še začetkom meseca septembra lanskega leta v Ljubljano in od takrat pisal očetu še oktobra, a od takrat ni po njem niti sluha niti duha.

— **Poneveril** je ključarski pomočnik Makso Dornig v Hrušici 160 kron in jo baje odkuril proti Sarajevu, — **Surov hlapec** je Florijan Gregorič. Navedenec je gnal včeraj popoldne skozi Poljansko mitniško konja in je tam službujoči mitniški paznik zahteval, da naj plača mitnino; Gregorič se je temu uprl, potem ga pa še udaril s palico po glavi in mu nadel najlepše primke. Zagovarjati se bode moral pred sodiščem.

— **Mrtvo našli** so predvečerašnjim popoldne v šišenskem gozdu 75letno samsko gostijo Minko Potočnikovo iz Zgornje Šiške. Ženica je nabirala v gozdu suhljad in je v vroko smrti neznan. Pokopali so jo v Šent Vidu.

— **Nesreča.** Včeraj je prišel pod voz nekega izvoščaka 22letni vojaški novinec Anton Žitnik iz Črne vasi št. 7 ter se tako poškodoval, da je moral v deželno bolnišnico.

— **Pobegnili** je včeraj popoldne od ces. in kr. 27. pešpolka prostak Alojzij Kaufmann.

— **Neznano kam je odšel** 13letni šolski učenec Jožef Trkman, sin Martina Trkmana, delavca v tovarni za lep.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpeljalo z južnega kolodvora v Ameriko 5 Slovencev in 10 Hrvatov. V Hebi je šlo 200, v Meran 90, v Inomost pa 88 Hrvatov. V Slavonijo je šlo 60 Slovencev, na Dunaj 100 laških zidarjev, v Hrušico 90 Ogrov, na Jesenice pa 70 Črnogorcev. Iz Hrušice je prišlo 100 delavcev.

— **Izgubljen** je bil od Šmarne gore do Ljubljane prstan z zelenim kamnom, rdečimi pikami, spodnji del prstana je bil počen. Kdor ga najde naj ga odda v upravnistvo Slovenskega Naroda.

— **Pozabila** je pred tremi tedni neka dama v trgovini g. Leutgeba pod Trando v Ljubljani sivilen dežnik. Prosi se, naj pride ponj.

— **Ljubljanska društvena godba** priredi jutri zvečer v hotelu »Ilirija« (Kolodvorske ulice) koncert. Začetek ob 8. uri. Vstopnina 40 vin.

* **Najnovejše novice.** — Nova Carnegiejeva ustanova. Znani ameriški milijonar Carnegie je poklonil 10 milijonov dolarjev za usta-

no, iz katere naj dobivajo pokojnine za službo onemogli vsučilišni profesorji.

— Nova zgradba se je pordila v Hernalsu ter podsula dva moža in neko ženo. Žena je mrtva, moža pa sta smrtno ranjena.

— Podadmiral grof Montecuccoli je postal admiral. Podadmiral je bil samo dve leti.

— Cesarski manevri na Južnem Tirolskem so odpovedani baje iz ozirov do Italije.

* **Morilca Klein pred sodiščem.** Pri včerajšnji razpravi so se zaslišale ostale priče, danes se začne zagovori. Vse priče so opisovali Kleina kot marljivga, mirnega, a slabotnega moža, ki je vedno govoril, da si mora denarno opomoči z ženitvijo. O svoji ženi je vedel, da je imela pred zakonom vse polno ljubimcev in tudi neza-konsko hčerko, o kateri pa sama noče izpovedati, kje jo ima. Umrjeni Sikora je bil velik babjek, ki je pod imenom Schmollinger na vse strani ljubkoval ter sprejemal obiske dam vsak dan v svojem stanovanju. Veliko veselost je zbujalo med poslušalci, ker je vsaka druga priča izjavila, da slabo sliši. Izmed ženskih prič je bilo 12 naglušnih. K popoldanskim obravnavi se je Kleinovka preoblekla v belo bluzo, ki si jo je naročila nalašč za obravnavo. Do konca je vztrajala pri trditvi, da je nedolžna. Istotako je trdil tudi mož.

* **Mladi roparji.** Ravnatelj bronsko-kolinske železnice se je vozil v voku I. razreda v Kolin. Hipoma sta navalila nanj dva mladeniča, ga vrgla na tla, zvezala ter mu pobrala denar in vse druge vrednosti. Potem sta zagrozila ravnatelju s smrtjo, ako ju izda, pred prvo postajo pa sta skočila z vlaka ter zbežala. Ravnatelj so težko ranjenega prepeljali v bolnišnico, a tudi roparja so kmalu dobili. Ista sta šele 15letna mladeniča.

* **Glavni dobiček vsled zanikarnosti.** Lvovska občina je zadel pri zadnjem srečanju dunajske komunalne loterije glavni dobiček 300.000 K. Veseli dogodek se je zaznamil občinskemu svetu v posebni seji. Pri tej priliki pa se je tudi dognalo, da bi vsled nekega sklepa občinskega sveta morale biti vse srečke, ki jih ima občina, že davno prodane, in da se je za sedanji dobiček le zahvaliti malomarnosti magistrata, ki ni izpolnil sklepa občinskega sveta.

* **Cene, lepe preproge in zastorji.** Preprogarna Orendi na Dunaju (I. okr.) razpošilja gratis in franko najnovejši, v prirodnih barvah izvršeni cenovnik. 695—4

Književnost.

— **„Učiteljski Tovariši“.** Štev. 17. Vsečina: Velikonočna zborovanja. Sine ira! — Uradno tiranje v pokoj. — Naš denarni zavod. — Iz naše organizacije. — Vestnik — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

— **Anton Trstenjak: Slovenci v šomodski županiji na Ogrskem.** Kulturne, narodopisne in književne črtice, ki so pod gorenjim naslovom izšle v feljtonu našega lista, so zdaj izdane tudi v posebni knjižici. Lična knjižica obsega 115 strani in stane eno krono. Trstenjakova studija je pisana jako zabavno. Obsega pa skoro popolnoma nove stvari o Slovencih na Ogrskem, o katerih sploh tako malo vemo, da nas je lahko sram. Trstenjak je edini, ki se zanima za ogrske Slovence. Prepotoval je večkrat slovenske kraje na Ogrskem in plod teh potovanj, kakor tudi specialnih studij je pričujoča knjižica, ki je vredna toplega priporočila.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred okrajnim sodiščem.

»Kmetijsko društvo« na Dolenji Dobravi.

(Dalje.)

Kakor smo včeraj poročali, je Janez Žust p. d. »Kovač« obtožen, da je kot blagajničar in pozneje kot načelnik »kmetijskega društva« na Dolenji Dobravi pridržal ali prilastil si od zaudanega mu zadržanega denarja najmanj znesek 3594 K 28 v.

Razprava nam jasno izpričuje, koliko gnjilobe tiči v klerikalnih gospodarskih podjetjih in kakaka nesreča so klerikalne zadrege vseh vrst za ljudstvo. Včeraj je bil najprej zaslišan obtoženec Žust. Povedal je, da je prišel k društvu takoj ob njegovem ustanovitvi. Sprva je bil za zapisovalca, Bogataj je bil pa blagajničar. Čez kakaga pol leta je postal blagajnik. Vsak večer je sprejemal od komija denar in ga dajal načelniku Stanoniku. Štraco je vodil komi. To je obtoženec prepisaval in napravil razdelnik. Stanonik je obtožencu vselej dajal potrdilo na kakem listu papirja. Včasih je denarja manjkalo, ko sta s Stanonikom delala račun, a obtoženec si ni znal tolmčiti tega. Blagajnik je ostal do 19. oktobra 1900.

Tega dne je Stanonik odstopil, in Žust je stopil na njegovo mesto, blagajništvo pa je prevzel Peternel. Komi Jeraša je pisal v štraco vse, kar je sprejel, ker pa včasih ni mogel vsega zapisati, je ostal denar, to je, bilo je več denarja, nego je bilo zapisanih prejemkov. Obdolženec je zapisaval v štraco tiste zneske, ki so v resnici vplačani bili. Včasih je bilo več denarja, nego je izkazoval račun, včasih manj. Komi je imel večkrat izdatke n. pr. za take reči, ki se kupijo doma, kakor drože in druge reči. Te izdatke je zapisaval v posebno knjižico. A tudi obtoženec je imel izdatke. Ko so prišli računi, katere je bilo treba poravnati, je rekel Žust Peternelu, naj mu da denar, in ta mu ga je dal. Žust ni dal Peternelu nikoli nobenega potrdila, da je od njega denar sprejel, pa se tudi ni nikdar brigal, koliko je Peternel zapisal v knjigo. Ako so zapiski drugačni, kot so bili pravi prejemki, potem, pravi obtoženec, zgodilo se je to le vsled pomote. Ko je bil obtoženec za načelnika, vzelo se ni nikjer nič na posodo. Kadar so prišli prejemki od zunaj, je komi Jeraša vpisal samo znesek, nikoli pa ne, za kaj je denar prišel. Če je društvo prejelo denar, ko sta bila načelnik in blagajnik v prodajalni, je blagajnik spravljal denar, drugače ga je pa sprejel Jeraša in zvečer izročal znesek in račun. Če je bilo n. pr. prejemkov na dan 100 gld. in se je kakemu trgovcu poslalo 50 gld. za blago, vpisalo se je zvečer dohodkov 50 gld., ostalih 50 gld. se je pa vpisalo v drugo knjigo kot izdatek. Obtoženec je, kakor trdi, morda pozabil zapisati kaj, kar se je kupilo, vzel česar je nastala diferenca. Tudi se je zgodilo, da se je pri različnih trgovcih kako stvar takoj plačala, a vpisalo se ni nikamor.

Do 12. februarja 1902 se je vpisovala natančno vsaka stvar posebej, ki se je prodala. Od tega dne pa le končna svota. Zvečer se je seštel denar in v knjigo se je zapisalo le suho število kot prejemek dotičnega dne. Vzrok tej prenapetosti je bil, da je bilo v društvu vedno več dela, komi je bil pa sam, ki ni zmagal vsega posla in ni mogel vsake reči sproti zapisavati. Da je bil račun enostavnejši in priprostejši, postopalo se je po ravnoakar omenjeni metodi.

Kako je znala »Gospodarska zveza« molziti dolenjedobravsko kmetijsko društvo, priča naslednje. Društvo je prejemale od R. Miklauc v Ljubljani blago. Na ukaz »Gosp. zveze« je poslal Miklauc tej račune, ki so se društva tikali. »Gosp. zveza« je plačala Miklauca, a dobila od njega 4% popusta. »Gosp. zveza« je pa od društva terjala ves znesek, ki ga je plačala Miklauc in pa dobljene 4% popusta, dala je društvu 2% popusta, ako je društvo takoj plačalo kupnino, drugače pa nič.

Kar se tiče kontrole, je sklical načelnik, današnji obtoženec, vsak mesec odborovo sejo. Predložil je vselej blagajniško knjigo, v katero je djal vse čke, da so odborniki primerjali knjigo s čeki. O tem se je naredil vsakokrat zapisnik.

Na sodnikovo vprašanje, če je mogoče, da bi bilo več izdatkov, nego je bilo denarja, odvrnil je obtoženec: Če sem se zmotil. V knjigovodstvu nisem prav nič izurjen.

Prvo bilanco za leto 1899. je napravil revizor Pelc. Ravnotako ono za 1900. Pri eni izmed teh dveh je poslalo društvo vse knjige »Gosp. Zvezi« v Ljubljano. Ta je doma naredila vse račune in dobila v prvem letu čistega dobička 56 K 58 v. ter da je ostalo v blagajni koncem I. 1899. 455 K 08 v., za leto 1900 je pa bilo po računih »Gosp. Zveze« 227 K 01 v. čistega dobička in 394 K je koncem leta bilo stanje blagajne. Bilanci za 1901 in 1902 do inclusive 12. januarja 1903 je sestavil Seliškar.

Inventar je bil po obtoženčevih trditvah vedno skrajno površen. Vrednost blaga se je vzela po cenah, kakor so ga prodajali. Cene je pa povedal komi Jeraša.

Da je nastala pri društvu, ki je vedno tako imenitno uspeval, naenkrat izguba z 6053 K 29 v., si obtoženec ne more prav tolmčiti. Da se je nanj zvalila krivda, da si je pridržal ali prilastil znesek 3594 K 38 v., je glavni vzrok ta, ker je šel pri takratnih občinskih volitvah volit liberalca. V sled tega njegovega koraka so začeli odborniki (Bogataj in drugi) misliti in delati na to, kako bi ga proč spravili. Bogataj je prišel k Stanoniku in ga vprašal, kje bi se našlo sredstvo, da bi se odrinilo »Kovača«. Ta mu je dejal: »Če se mu dokaže kaka pomota v blagajniških knjigah.« Po obtoženčevih trditvah takrat ni mogla biti po blagajniških računih nobena zguba, pozneje pa pač lahko, ker se je mnogo blaga pokvarilo. Potem pa so se zaslišale priče.

Nace Čadež pozna obtoženca že izza mladih nog. Nikdar ni slišal o njem nič slabega, najmanj pa da bi si katerikrat hotel prilastiti kaj tujega. Odkar je Žust znan kot liberalca, mu konsumarji ne dajo več dela kot kovač. Živi svojim dohodkom primerno. Na-

sprotno si je pa Jeraša, ki je bil komi, sezidal hišo, ki stane okoli 1000 gld. To se je zgodilo pred kakimi 2—3 leti. Imel je namreč že prej neko bajto, ki mu je do tal pogorela in za katero je dobil okrog 200 gld. zavarovalnine. Sploh pa živi Jeraša, ki je krojač, jako dobro, akoravno je bil svoje dni zadolžen. Po kakem potu je prišel Jeraša do denarja, priča ne ve.

Juri Stanonik kot priča izpove, da je bil začetkoma on načelnik. Sprva ni pregledoval računov. Ko pa je neki večer komi Jeraša oddal račun za tri dni skupaj, je manjkalo 10 gld. Z Žustom sta prišla Jeraša, kje je denar in odkod izvira primanjkljaj, a ta ni hotel ničesar vedeti. Ko je Stanonik prišel na to, da je primanjkljaja okoli 350 gld., pokril je to svoto iz svojega žepa in odločil načelstvo. »Gosp. Zvezi« je vsled omenjene difference trikrat pisal, naj pošlje revizorja v Dolenjo Dobravo; bil je tudi osebno sam v Ljubljani pri Zvezi, a šele na zadnji njegov poziv se je odzvala »Gospodarska zveza« in poslala Pelca, ki je proti Stanoniku dokaj grobo postopal in mu pretel z nekim sodnijskim preganjanjem. Priča je mnogokrat dobil tudi na uho, da je zmanjkala vreča moke, nekdanj da je izginilo iz soda 64 litrov vina i. t. d. O vinu mu je pisal Žust.

Za njim je prevzel načelstvo Žust, ki je bil dotlej blagajnik. Od tega časa ni imel Žust nič z denarjem opraviti. Stanonik je videl liste, katere je Žust prejemal od Jeraše in katerih vsebino je potem prepisaval v knjigo kot prejemke. Istočasno je dajal Jeraša Peternelu blagajničarju denar. Priča ve, da se je mnogokrat zgodilo, da ni bil znesek, ki ga je blagajničar prejel od Jeraše, toliko velik, kot bi moral biti. Jeraša si je sicer vsak dan odtegnil svoje male izdatke od prejetih dohodkov, toda ti izdatki in znesek, ki ga je prejel blagajničar, niso dosegli zneska skupnih dnevnih prejemkov. Kam je denar izginjal, je bilo vsem neumevno; kontrole pa ni bilo nobene.

Koncem januarja 1903 je Bogataj, ki je bil odbornik, dvakrat prišel k Stanoniku. Ta ga je vprašal, kako so izpadli računi ob Novem letu. »Dobro, izvrstno!« hvalil se mu je Bogataj, »okoli 1000 gld. je dobička in računi so prav dobro izpadli.« Bogataj je pravil priči, koliko je gotovine, koliko denarja je upanega. Da so pa računi dobri, sklepal je Bogataj iz tega, ker je bil sam pri njih, ko so jih delali, ali da jih je še celo sam delal. In Bogataj je Stanonika vprašal, kako bi se dalo Žusta odvreči od načelstva. »Če se mu dokaže kako poneverjenje, drugače ne,« je menil Stanonik in Bogataj je vskliknil veselo: »Aha, že prav!« in odšel. Kmalu nato je prišel Seliškar v Dobravo in čez en teden so že gnali orožniki Žusta v zapor. Pozneje je prišel Bogataj spet k Stanoniku in mu pravil, da je Pelc vse knjige prerevidiral. »In kaj je našel?« vprašal je Stanonik. »Dobiček, lep čist dobiček 1000 gld., obenem pa primanjkljaja nad 4000 K! Zaradi slednjega dejstva so Žusta potegnili iz prostosti v ječo.

Priča je še povedal, da je bil pred Jerašem komi, ki je založil kavcije 800 gld. in da za časa njegovega službovanja ni bilo nobenega pomanjkljaja ali kake difference. Jeraša pa ni položil nobene kavcije. (Dalje prih.)

Nadaljevanje obravnave priobčimo prihodnji teden. Obravnava je bila danes opoldne končana. Obtoženec Žust je bil od obtožbe poneverjenja 2594 K 38 v. popolnoma oproščen.

Telefonska in brzojavna poročila.

Mozirje 29. aprila. V petek zjutraj je tu umrl dr. Ferdo Böhm, tukajšnji distriktni zdravnik. Pogreb bo v nedeljo.

Dunaj 29. aprila. Podpolkovnik pri pešpolku št. 27. v Ljubljani, nadvojvoda Josip Ferdinand, je imenovan polkovnikom 4. polka cesarskihlovcev.

Dunaj 29. aprila. Cesar pojde na Štajersko na lov in ostane tam do 7. maja. Šele potem pojde v Budimpešto.

Dunaj 29. aprila. Umrli češki poslanec Radimsky je volil svoje 200.000 K znašajoče premoženje petim češkim društvom v Pragi, svojim jako premožnim sorodnikom pa samo 1000 K. Sorodniki so oporoko izpodbijali in v prvi instanci zmagali, višje deželno sodišče pa je to sodbo razveljavilo, češ, da je Radimsky popolnoma jasno določil svojo voljo.

Dunaj 29. aprila. Obravnava proti morilski dvojici Klein bo

morda danes ponoči končana. Državni pravdnik je govoril samo pol ure. Zdaj govori že ves čas zagovornik Morgenstern, ki je izjavil, da bo toliko časa govoril, da postane njemu in vsem sodnikom slabo.

Benetke 29. aprila. Minister grof Goluchowski je prišel ob polu 11. uri dopoldne sem in je ob 2. uri popoldne obiskal ministra Tittonia ob 5. popoldne mu Tittoni vrne obisk. Ob 8. uri zvečer priredi Tittoni Goluchowskemu na čast diné.

Atene 29. aprila. Bolgari so v Plovdivu in v raznih drugih krajih oplenili mnogo grških prodajal.

Atene 29. aprila. V vasi Bukoly na Kreti je bil velik boj med vstaši in orožniki. Mnogo vstašev in več orožnikov je bilo ubitih. Vstaši so orožniško poslopje užgali.

Rusko-japonska vojna.

London 29. aprila. »Morning-Post« poroča, da se mudi balistični brodovje pri otoku Hainan.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

V tekočem tednu se je obrnila tendenca po dolgem odnehanju v prid lifierantom. Doslej konstantna redukcija cen — predvsem pšeničnih — se je že začetkom tedna ustanovila ter tokom tedna pomalo, toda vzdržno naznanjala poviške. Nadejati se je, da vsaj za nekaj časa dosegle cene svoj najnižji nivo ter bodo odslej polagoma spele kvišku. Bilo pa je tudi v precejšnji meri neutemeljeno, da se v dolgi dobi odnehanja skoraj nikdar ni pojavil moment, ki bi vplival nasprotno, prav kakor da so bile prejšnje visoke cene samo izrodek fantazije. Vendar pa se je tudi v naše kraje dejansko mnogo inozemskega blaga uvozilo, kar bi ne bilo mogoče, če bi z lastno produkcijo lahko izhajali. Zvračati vso krivdo odnehanja na lepo in za rast rastlin ugodno vreme, bilo bi malo pretirano, hkrati tudi prezgodno, poleg tega pa so morali tudi pri svojem permanentnem liganju cen saj deloma računati tudi na to okolnost. Vzpričo tega so cene preveč odnehale, posebno če upoštevamo, da imetelji nikakor niso silni z blagom, nasprotno pa mlini večinoma brez večjih zalog.

Pšenica je ta teden pridobila na efektivni in termiski ceni, ter skoraj ni dvoma, da bodo hosisti polagoma dobili popolno zmago nad besisti.

Koruzna tendira trdno, ter ne kaže nikake volje, da bo kmalu naznanila nižje cene. Ogrskega blaga nimamo, La-Plata koruzna je pošla, severoameriška roba pa prihaja večinoma pokvarjena. Foksan in činkvautin sta vedno dražja.

Oves se giblje v normalnem tiru ter ima nekam vedno nespremenjene cene.

Moka se je znebila večinoma velikih zalog belih vrst, vsled tega tudi trdneje tendira.

Riž nima porošati posebnosti. 25. t. m. je dospela v Trst barka »Hiltrau« z 72.037 balami in »Thea« z 22.000 balami riža iz Moulmein, zato so tržaške tovarne usposobljene za točno odpremo vseh vrst riža zadnje letine. Tendencia je trdna, tovarne zadržujejo prodaje.

Spiritove današnje cene pome-nijo za rafinerije že zgubo, zato se splošno pričakuje, da se v kratkem obrne tendenca na boljše, to tembolj, ker se bliža sezaja. Današnje cene so vse-kako uvaževanja vredne.

Petrolej notira nespremenjeno. Kava. O novi letini poroča »Brazilian Review« z dne 28. marca:

Rio: V tednu, ki se je končal s 25. marcem, je deževalo trajno, zato ni dvoma, da se je žetev zapoznala.

Nasprotno poroča dopisovalec iz Santosa v istem listu istega dne, da ni označiti za novo letino nikakih izpre-memb, da pa se smemo vsled zelo ugodnega vremena nadejati zadovoljive kakovosti. Trgatev, pravi, da bo v distrikth, ki so najzgodnejši, pričela okrog sredine aprila. Glede množine pridelka ni mogoče ničesar poročati, ker so zanesljiva poročila izključena. Brez dvojbe pa bo uspeh znatno boljši nego v preteklem letu.

Sladkor je v teku tedna za surovino naznanil malenkostno trdnost, ki pa se je v četrtek zopet izgubila. Točna rafinada ima povoljno povprašanje ter se je nadejati, da se cene nekoliko zboljšajo. Na sklep za čas od oktobra 1905 do avgusta 1906 rafinerije rafi-raše ne prodajajo.

Razširjeno domače zdravilo. Vedno večja povpraševanja po „Moll-ovem francoskem žganju in soli“ dokazujejo uspešni vpliv tega zdravila, zlasti koristnega kot bolesten utešujoče, dobro znano antirevmatično mazilo. V steklenicah po K 1.90. Po postnem povzetju razpošilja to mazilo lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni založnik na DUNAJ, Tuchlauben 9. V zalozah po deželi je izrečno zahtevati MOLL-ov preparat, zagotovljen z varnostno znamko in podpisom.

Glede na oglaš bodi pripomnjeno, da jabolčnega soka Ceres in sadnih sokov Ceres ni zamenjavati z drugimi pod različnimi imeni proslavljanji pijačami brez alkohola, ki vobče obstoje iz umetnih esenc in so komaj pomešane s kakšnim sadnim sokom. Sadni sokovi Ceres so sterilizirano sveže sadje in zatorej ni dvomiti o njih vrednosti.

Praško domače mazilo iz lekarnar B. FRAGNERJA c. kr. dvornega založnika v Pragi, ki slovi že nad 50 let kot preizkušeno domače zdravilo, olajšuje bolečine, prepreči vnetje in pospeši celjenje, vsled česar se je razširilo že po celi monarhiji in ga imajo v zalogi vse lekarnarje. To mazilo ne izgubi tudi čez leta in leta hranimo nič na učinku, in bi ga vsled tega ne smelo nakajati v nobeni hiši.

Dosti sovražnikov — dosti časti. Še malokdaj so ponarjali kak izdelek bolj nego že 40 let preizkušano Brázay Francovo žganje. Zaradi izvrstne kakovosti in prenegetljivga učinka je to žganje na svetovnem glasu in ni čuda, da se Francova žganja, ki prihajajo na trg, nikakor ne morejo meriti z Brázay Francovim žganjem. Pazite pri nakupu samo na to ime, ki vam je porok za pristnost in dober učinek.

Dobro domače zdravilo. Med domačimi zdravili, katera se rabijo kot bolečine olajšujoče in odračajajo mazanje pri prehlajenju itd. zavzema v laboratoriju Richter-jeve lekarnar v Pragi izdelano LINIMENT. CAPSICI COMP. s „sidrom“ prvo mesto. Cena je nizka: 80 h. K 1.40 in K 2.— steklenica. Vsaka steklenica se nahaja v elegantni škatli in jo je spoznati po znanem sidru.

Gosp. Juliju Schumann-u, lekarnarju v Štokaravi.

Da si odpravim pomanjkljivo prebavljanje, prosim Vas, pošljite mi 5 škatelj Vaše čelodčne soli takoj proti povzetju.

Z veseloščenjem

184—2 a Andrej Plesche.

Geschwent, dne 19. avgusta 1899.

Pristno se dobiva pri izdelovalcu Juliju Schumann-u, deželskem stanovskem lekarnarju v Štokaravi, dalje v vseh tu in tujih lekarnah. Cena škatlice K 1.50. Razpošilja se s pošto vsak dan, a ne manj kot 2 škatljici.

Francovo-varski Lithion-kiselina
Natalie-Vrelec je se pri obolenosti na
mehurju in ledvicah
po kliničkih in zdravniških avtoritetah
preskusil in kot izvrsten odobril
Prednosti: Ima najmanj apna! Vsepešno žene na vodo! Ima prav posebno prijeten okus! Dobi se v vseh zalozah mineralnih vod in v lekarnah, kakor tudi pravostno pri francov-varski razpošiljalni mineralnih vod.

L. LUSER-jev obliž za turiste.
Priznana najboljša sredstvo proti kur-
885 Jim očesom, žuljem itd. 9
Glavna zaloga:
L. SCHWENK-ova lekarna
Dunaj-Meidling.
Za-
hi-
vaj
Luser-jev obliž
za turiste
po K 1.20.
Dobiva se v vseh lekarnah.

Protin revmatske
bolečine
samo 784—5
mazilo Zoltán!
Tako priznana dobro sredstvo za
vdrgnenje se dobiva po vseh večjih
lekarnah steklenica po 2 K.— Po
pošti razpošilja lekarna Zoltán v
Buda-Pešti, V. Szabadság-tér.

Zdravilski
konjak
zajamčeno pristni
vinski destilat pod
stalnim kemiškim
nadzorstvom.
Destilerija
Camis & Stock
Trst-Barkovlje.
1/2 steklenica K 5.—, 1/4, sto
klenice K 2.60.— Na prodaj v
boljših trgovinah. 40

Izvrstno prebavljanje povzroči iz sadu
kokosove palme narejena rastlinska mast „KU-
NEROL“, ki jo znameniti zdravnik prav po-
sebno priporoča za bole na želodcu. „KUNE-
ROL“ je takisto izdaten, kakor presno ali ku-
hano maslo in vpliva kot absolutno čista rast-
linska mast na prebavila izredno ugodno. Pred
manjvrjednimi, slepilno podobnimi posnetki nujno
svarimo.

Petinetdesetletni uspehi Anatherina.

Slabi zobje lahko povzročijo otrovanje
organizma, gnojivje, zastupljenja krvi, ki jim
celo sledi smrt, dalje živčne komplikacije z
znaki otrplosti in vobče so vrtli zobje velika
nevarnost vsakemu človeku. Izkušnja nas uči,
da ima izmed 100 ljudi 80 gnile zobe; med
njimi imajo nekateri zobe kakor razvaline, zobno
meso vneto, nalahko krvaveče in polno mehurjev,
ki teče iz njih gnoj, ki jim že na razdaljo diši
gnusno iz ust. Po izreku učenjakov povzročnje
in pospešuje navedene nedostatke ponajveč raba
kislinskih in peničih se zobnih sredstev. Pro-
fesorji in zdravniki torej priporočajo za-
radi zanesljivosti za ohranitev zdravih ust,
zob in zobnega mesa kakor tudi proti takim
bolečinam sedaj zanesljivo učinkujočo pri-
stano Anatherinovo zobno in ustno vodo
ces. in kr. dvornega zdravnikar J. G. J.
Poppa na Dunaju XIII.6 tudi proti dišanju
iz ust v steklenicah po K 2.80, K 2.— in K
1.— z modro francosko etiketo v zlatem tisku
— firma Anatherinova zobni creme v lončkih
po 60 h, ki zobe temeljito na neškodljiv
način čistijo in desinficirajo. — Na prodaj po-
vsod in v glavni zalogi pri gosp. lekarnarju
J. Mayrju v Ljubljani. 2 3546—6

Samoigralni mandolinski orkestrion

najnovejša,
najdovršenejša
konstrukcije.

Za koncertno in plesno
godbo, za restavracije,
koncertne in plesne
dvorane.

Čudovito ceno.

Odlična lepota glasov,
močerna izvršitev pod
polnim jamstvom.

Posiljam na najmanjšo ceno brez po-
viška cene. — Prospekti gratis in franko.

S. Zangl na Dunaju,

IV., Favoritenplatz 2. 872—7

Edini zastopnik in tvorniška zaloga firme
Kuhl & Klatt v Berlinu.

Proti zobobolu in gnilebi zob

izborno deluje dobro znana

antiseptična

Melusine ustna

in zobna voda

katera utrdi dlesno in odstranjuje

nepriljetno sapo iz ust.

1 steklenica z navodom 1 K.

Melusine zobni prašek

1 škatljica 60 vin.

Razpošilja se vsak dan z obratno pošto.

Edina zaloga.

Zaloga vseh preizkušenih zdravi-

vil, medic. mil, medicinskih

vin, specialitet, najfinjših par-

fumov, kirurških obvez, sve-

žih mineralnih vod i. t. d.

Dež. lekarna Milana Leusteka

v Ljubljani, Resljeva cesta št. 1

poleg novozgrajenega Fran Jožefovga

jubil. mostu. 22—17

VITA
Prirodna rudninska voda
Najčistiši
natronski vrelec.

Po zdravniških priznanjih

odlične zdravilne moči pri:

obolelostih menjavanja snovi,

diabetes, preobili skalnični

kislini, boleznih mehurja in

ledvic, katarjih sopil, prebavil.

Glavna zaloga v Ljubljani pri Mihaelu

Kastnerju. Dobi se tudi v lekarnah in

drogerijah. 1377—1

VITA

Darila.

Upravištvu našega lista so poslali:

Za družbo sv. Cirila in Metoda. Akad.

teh. društvo „Triglav“ v Gradcu 50 K o

prilici smrti svojega častnega člana prevz.

biskupa g. J. Strossmayerja. — Dva ne-

imenovana 5 K iz Ljubljane kot stavo pri

partiji karambola. — Skupaj 55 K. Hvalat

Živela!

Za Prešernov spomenik: Gospa Roza

Janda, soproga c. kr. višjega žgal. oskrb-

nika v Joachimsthalu na Češkem 6 K. G.

Trček, potnik tvrde Hoffener v Lincu 20 K.

— Skupaj 26 K. Nazdar!

Zahvala.

Dolžnost mi je, da javno izra-
žim blagorodnemu gosp. dr. Franu
Raznošniku, okrošnemu zdravniku v
Vel. Laščah, svojo globoko, najlepšo
zahvalo za njegovo požrtvovalnost in
skrb povodom moje nevarne bolezni.
Istotako se zahvaljujem blag.
gosp. J. Reguschu, c. kr. postaje-
načelniku na Čušperku in njegovi
blag. rodbini za naklonjenost in pri-
jaznost, katero so mi ves čas moje
bolezni blagohotno skazovali.

Gg. koleginjam in kolegom, ki
so se me pisмено spominjali, kličem:
Bog z Vami!

Horanj, 29. aprila 1905.

Usem globoko hvaležna

Mara Ivanovna Javčar

učiteljica.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 23. aprila: Ivan Miklauc, agent,
54 let, Rožne ulice 41, Myodegeneratio
cordis.

Dne 26. aprila: Jera Mate, stražnica,
81 let, Kolodvorske ulice 11 Ostarelost. —
Alojzija Vidic, delavka, 20 let, Radekega
cesta 11. Jetika.

Dne 27. aprila: Avguštin Dachs, zaseb-
nik, 81 let, Florjanske ulice 33. Kap.

V deželni bolnici:

Dne 23. aprila: Bernard Adamič, de-
lavec, 51 let, Jetika. — Anton Bertonec,
delavec, 34 let, Sarcomatosis. — Jakob
Martinič, gostač, 55 let, Paralysis cordis.
— Andrej Mlinar, mizar, 48 let, pljučnica.
— Marija Alič, delavka, 24 let, Paralysis
cordis.

Dne 25. aprila: Jožef Peternel, delavec
sin, 2 leti. Rhachitis.

Borzna poročila.

Ljubljanska

„Kreditna banka“ v Ljubljani.

Uradni kurzi dne 28. aprila 1905.

Naložbeni papirji.

	Denar	Blago
4% majeva renta	100.40	100.60
4% srebrna renta	100.20	100.40
4% avstr. kronska renta	100.40	100.60
4% „ zлата	119.55	119.75
4% ogrska kronska „	97.85	98.05
4% „ zлата	118.15	118.35
4% posojilo dežele Kranjske	99.50	101.—
4% posojilo mesta Split	100.50	101.50
4% „ Zadar	100.—	100.—
4% bos.-herc. žel. pos. 1902	101.40	102.40
4% češka dež. banka k. o.	100.15	100.70
4% „ ž. o.	100.15	100.65
4% zast. pisma gal. d. hip. b.	101.30	101.90
4% pešt. kom. k. o. s.	107.60	108.55
4% „ pr.	100.50	101.50
4% zast. pisma Innerst. hr.	100.50	101.50
4% „ ogrske cen.	100.50	101.50
4% dež. hr.	100.50	101.50
4% z. pis. ogr. hip. ban.	100.10	101.—
4% obl. ogr. lokalnih že- leznic d. dr.	100.—	101.—
4% obl. češke ind. banke	100.75	101.75
4% prior. Trst-Poreč lok. žel.	99.—	100.—
4% prior. dol. žel.	99.50	100.—
4% „ juž. žel. kup. 1/2, 1/4	318.—	320.—
4% avst. pos. za žel. p. o.	101.15	102.15

Srečke.

Srečke od 1. 1860 1/2	193.25	195.25
„ 1864	288.—	292.—
„ tizske	169.50	171.50
„ zem. kred. I. emisije	310.—	318.—
„ „ II.	308.—	316.—
„ ogr. hip. banke	280.—	285.20
„ arbske a fra. 100.—	109.—	114.80
„ turške	142.50	143.50
„ „	97.75	99.25
Basilika srečke	485.—	495.—
Kreditne	78.—	82.50
Inomoške	89.—	95.—
Krakovske	66.—	72.—
Ljubljanske	57.—	59.—
Avst. rud. križa	37.50	39.80
Ogr.	65.—	69.—
Rudolfove	74.—	83.70
Saleburške	638.50	648.50
Dunajske kom.		

Delnice.

Južne železnice	90.50	91.50
Državne železnice	662.—	663.—
Avst.-ogr. bančne delnice	1649.—	1659.—
Avst. kreditne banke	665.50	666.50
Ogrske	776.25	777.25
Živnostenske	247.50	248.50
Premogokop v Mostu (Brück)	647.50	650.—
Alpinske montan	541.—	542.—
Praške žel. ind. dr.	2670.—	2680.—
Rima-Murányi	654.50	655.50
Trbovljske prem. družbe	268.—	271.—
Avst. orožne tovr. družbe	622.—	625.—
Češke sladkorne družbe	164.—	166.—

Valute.

G. kr. sekin	11.28	11.32
20 franki	19.07	19.09
20 marke	23.44	23.52
Sovereigns	23.92	24.—
Marke	117.17	117.37
Laški bankovci	95.40	95.60
Rubli	252.25	253.25
Dolarji	4.84	5.—

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 29. aprila 1905.

Termali.

Pšenica za maj	100 kg. K 17.82
Pšenica „ oktober	100 „ 16.46
Rž „ oktober	100 „ 13.58
Koruzna „ maj	100 „ 14.90

Efektiv.

Nespremenjeno.

Izvir moči za vse,
ki se čutijo bedne in onemogle
nervozne in malo energične, je
Sanatogen
ki ga je silajno ocenilo nad 2000 zdravnikov vseh dežel.
dobiva se po lekarnah in drogerijah. Brošure
pošilja gratis in franko Bauer & Cie, Berlin
S. W. 48. Generalni zastopnik za Avstro-
Ogrsko C. Brady, Dunaj, I. Fleischmarkt 1.

Meteorologično poročilo.

Vidna ud. nad morjem 2007. Srednji vrtinski tlak 756.0 mm

April	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
28	9. sv.	735.9	10.7	sl. jzhod	jasno
29	7. vj.	736.1	7.0	sl. svzhod	jasno
	2 pup	735.3	19.7	sr. jzhod	del. oblak.

Srednja včerajšnja temperatura: 14.7°

normale: 11.7°. — Padavina 0.0 mm.

Zahvala.
Povodom bolezni in smrti na-
šega preljubega strica, gospoda
Avguština Dachs
izrekamo vsem skupaj najiskrenejšo
zahvalo Hvala vsem prijateljem in
znancem za izraze sočutja, za mno-
goštevilno spremstvo pri pogrebu
in veselemu društvu „Slavec“
za gniljive žalostinke. 1398
V Ljubljani, 29. aprila 1905.
Ivan Dachs z rodbino.

MATTONI
Priporoča se, paziti na to zname-
nje, užgano v probek, in na eti-
keto z rudečim orlom, ker se jako
pogostoma prodajajo ponaredbe
Mattoni-eve Giesshübler slatine.
V Ljubljani se dobiva pri Mihaelu Kastner-ju
in Petru Lasnik-u in v vseh lekarnah, večjih
špecerijah, vinskih in delikatesnih trgovinah.

Stanovanje
na Bregu št. 2, z 2 sobama, ku-
hinjo in shrambo, se takoj odda.
Več se poizve v I. nadstropju
iste hiše. 1405—1

Ustanovljeno leta 1842.
ČRKOŠLIKARJA. SLIKARJA
NAPISOV IN KREBOV 1397
BRATA EBERL
LJUBLJANA Miklošičeva cesta št. 6.
Igriške ulice št. 6. —
— Telefon št. 154.

Stanovanja.
V novozgrajeni mestni hiši v Gra-
daških ulicah v Ljubljani se oddajo
v najem s 1. avgustom 1905 stano-
vanja z 2, 3 in 4 sobami in pritkli-
nami ter delom vrta.
Oddaja jih mestni magistrat v na-
vadnihi uradnihi urah. 1407—1
Mestni magistrat v Ljubljani
dne 29. aprila 1905.

Zgodovinska povest
iz francoskih časov
na Kranjskem
„Pod novim orlom!“
(ponatis iz „Slov. Naroda“)
je izšla!
Ta povest je, izhajaje v „Slov.
Narodu“, vzbudila mnogo pozornosti in
živo zanimanje po vsej deželi ter smo
jo morali na mnogostransko izrečno
zahtevno izdati v posebni knjigi.
Dobi se edino-le pri
L. Schwentnerju v Ljubljani.
Iztis po K 1.60, po pošti K 1.80.

Ključarski pomočnik
se takoj sprejme pri 1395
Ivanu Trillerju
na Bledu, Gorenjsko.

Lepo stanovanje
obstoječe iz 4 sob, se odda s 1. av-
gustom t. l.
Izve se pri **J. J. Naglasu** na
Turjaškem trgu št. 7. 1400—1

V nekdanjem Katoliškem domu
na Turjaškem trgu se odda
stanovanje
s tremi sobami v tretjem nadstropju s
1. majem ali s 1. avgustom v najem.
Vpraša se v pisarni **F. Supančič,**
Rimska cesta 20. 1404—1

V hiši št. 5 v Šubičevih ulicah
se odda s 1. avgustom
stanovanje
s 4 sobami v III. nadstropju.
Vpraša se pri **Filip Supančiču,** na
Rim

I^a jedilno mast
pošilja po 78 v. klgr. v vsaki množini firma
LAD. URBAN & spol., Praga—Žižkov.

Stanovanje

z dvema sobama in pritliklinami se odda s 1. junijem ali pa za avgustov termin.

Poizve se v Trnovem, Cerkvene ulice št. 1. 1393-1

Proda se skoro novo

Puch motor dvokolo.

Naslov pove upravnistvo „Slov. Naroda“.

Mesto 40 K samo 12 K. Velefino čisto akromatično dvojnato poljsko kukalo s 6 objektivi. **Zeus** za gorske ture, potovanja, gledališče itd. — 144 mm, kompas, usnat tok, jermen K 12. Dokazano prodali že 10.000. — V provinco po povzetju. **M. Rundbakin, Dunaj** IX., Liechtensteinstrasse 23 A. 1043 1

Dobro znana stara

gostilna

na Dolenjski cesti se takoj odda. Poizve se v pivovarni Auer. 1389 2

Biljard-marker

se takoj sprejme 1284-3

v kavarni „Evropa“ v Ljubljani.

Mlin

zaga in precejšno posestvo, tri četrt ure oddaljeno od železniške postaje Podnart tik okrajne ceste, se iz proste roke proda pod zelo ugodnimi pogoji. — Kdor želi kupiti, naj se zgleda pri **Antonu Pogačniku**, posestniku in županu v Podnartu. 1383-1

Uradno dovoljena

najstarejša ljubljanska

že 15 let obstoječa

posredovalnica stanovanj in služeb

G. FLUX

Gospodske ulice št. 6 1390

Išče nujno:

spretno hotelsko kuharico za kopališki kraj, 3 privatne sobarice v jako fine hiše v Ljubljani in zunaj, več pestunij, 5 deklet za vse, 3-4 natakarice za Ljubljano in za zunaj (zdravilišče), izvrsten zasluzek, 2 hotelska služja za Opatico in Štajersko. — Več v pisarni.

Posojilnica za Loški potok Drago in Travo.

registr. zadr. z neomejeno zavezo vabi svoje združnike na

redni občni zbor

v nedeljo, dne 7. maja t. l.

ob 4. uri popoldne

v uradno pisarno hiš. št. 68 v Travniku

DNEVNI RED:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo tajnika.
3. Odobrenje letnega računa.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Volitev načelstva in nadzorstva
6. Slučajnosti.

Načelstvo.

1600 hektolitrov najfinejšega in najzlahtnejšega 1087 0

vina

letnikov 1904, 1903, 1901 in sicer: laški in drugi rizling, traminec, rulanec, beli in rdeči burgundec, proda graščina Dugoselo, Hrvaško.

Pošta in želez. postaja Dugoselo.

Otvoritev

Marijinega kopališča.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da se vrši, kakor običajno vsako leto,

dne 1. maja

otvoritev

Marijinega kopališča

pred Prulami. 1371-3

V nadeji, da sl. občinstvo moje kopališče mnogobrojno obišče, se priporočam z najodličnejšim spoštovanjem

Friderik Kešir.

Ljudevit Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach) na Koroškem

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih pušk za lovcu in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preskuševalnici in od mene preskušene. — Ilustrovanj 17

Oklic.

Posestnik **Andrej Jnglič** iz **Sela št. 11**, občine **Moste**, boče prostovoljno prodajal na drobno

svojo posest, zemljišče, zemljiško orodje, živino, i. t. d.

dne 4. maja 1905

ob 8. uri dopoldan.

1379 **And. Jnglič.**

Böttger-ja podganska smrt

za popolno pokončanje vseh podgan, strupa prosta za ljudi in domače živali. 80 vin, in 120 vinarjev se dobiva samo v deželni lekarni „pri Mariji pomagaj“ M. Leustek in v lekarni Ubald pl. Trnkóczya v Ljubljani.

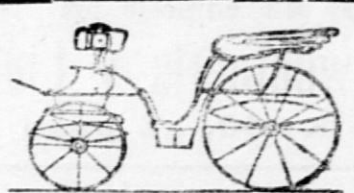
Z uspehom podganske smrti sem bil jako zadovoljen. Po prvem nastavljenju sem našel 18 podgan mrtvih in torej lahko vsakomur priporočam to sredstvo. Schweinfurt, dne 11. febr. 1899. — 354-13 **L. Kres**, mlekarja.

Globin

je

najboljše in najfinije čistilo za čevlje

Izdelovatelj vozov FRANC VISJAN

Ljubljana, Rimska cesta št. 11

priporoča svojo bogato zalogo novih in že rabljenih 373-13

VOZOV.

A. KUNST

— Ljubljana —

Židovske ulice 4.

Velika zaloga obuvai

lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na izbero.

Vsakevrsta naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni. Vse mere se ahranjujejo in naznamenjujejo. — Pri zunanjih naročilih blagovoli naj se vzorec vposlati.

Pariski moderci!

Pariski moderci!

Sprejaj ravna oblika, ne tišči na želodec.

priporoča v največji izberi

Flojzij Persché v Ljubljani

Pred škofijo št. 21.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in lakov.

— Električni obrat. —

Upravitelj **Brata Eberl** leta 1842.

Prodajalna in komptoar:

Miklošičeva cesta št. 6.

Delavnica:

Igriske ulice št. 8.

Pleskarska mojstra c. kr. dr. in c. kr. priv. juž. Zoloz.

Slikarja napisov.

Stavbilska in pohištvena pleskarja.

Velika izbira dr. Schoenfeld-ovih barv v tubah za akad. slikarje.

Zaloga čopičev za pleskarje, slikarje in zidarje, številnega mazila za hrastove pode, karbolinaja itd.

Posebno priporoča slav. občinstvu najnovejšo, najboljšo in neprecenljivo sredstvo za likanje sobnih tal pod imenom „Rapidol“.

Priporoča se tudi sl. občinstvu za vse v najino stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot priznano realno in fino po najnižjih cenah.

Suknenih ostankov veliko v zalogi.

Za pomladno in poletno sezono

se priporoča trgovina s suknenim, s platnenim in z manufakturnim blagom

HUGO IHL

×××× v Ljubljani ××××

v Spitalskih ulicah št. 4.

Vzorec na zahtevanje poštine prosto.

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland cementa in peska.

Streha prihodnosti.

Patentirana v 30 državah.

Trpežnejša in bolj lahka streha kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovce.

Edini izdelovatelj za Kranjsko

JANKO TRAUN

Izdelovatelj cementnih

Glince pri Ljubljani.

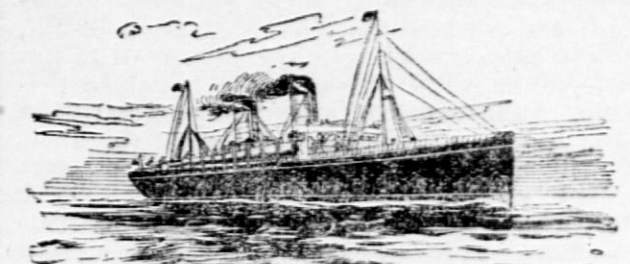
Stanovanje

v II. nadstropju s 4 sobami in priti klinami se s 1. majem t. l. odda. Natančneje poizvedbe v prodajalni pri Dolencu, Stari trg št. 1. 1296-3

Služba

občinskega redarja, obenem tudi sluga se odda na Bledu s stalno letno plačo K 700.— in s prostim stanovanjem.

Pismene prošnje naj se vložijo pri županstvu na Bledu. 1308-2

Cunard-Line. Prva direktna parobrodna vožnja Trst—New-York in nazaj. Vozna cena v III. razredu Ljubljana—New-York K 186.— s cisto izvrstno hrano, nijačo in 100 kg prtljage že od Ljubljane. Najpripravnejša in najcenejša pot iz Avstrije v Ameriko. Pojasnila in vozne listke pri F. Nowy, agent v Ljubljani, Marijin trg št. 1. 3633-20

Gospodarsko poslojje in hiše

pripravne za trgovino in vsako obrt ima napredaj pod ugodnimi pogoji

A. Casagrande

trgovec in posestnik 1370-2

v Ajdovščini (Primorsko).

Od leta 1868. se

Bergerjevo medicinsko

kotranovo milo

ki ga pripravljajo odlični zdravniki, skoro v vseh evropskih državah z odličnim uspehom uporablja proti vsake vrste izpuščajem

slasti proti kroničnim lišajem in paraz. izpuščajem, dalje proti rdečici na nosu, ozeblinam, potenju nog, luskinam na glavi in v bradi. Bergerjevo kotranovo milo ima v sebi 40 odstotkov lesnega kotranova in se razlikuje bistveno od vseh drugih kotranovih mil, ki se nahajajo v trgovini.

Pri polnih boleznih rabite jako uspešno

Bergerjevo kotranovo žvepleno milo.

Kot blažje kotranovo milo za odpravljanje vse nesnage s polti,

proti izpuščajem na polti in glavi pri otrocih, kakor tudi kot nenadkriljivo kosmetično milo za umivanje in kopanje za vsakdanjo rabo služja

Bergerjevo glicerino-kotranovo milo,

v katerem je 35 odst. glicerina in ki je parfumovano.

Kot odlično sredstvo za glavo se rabi dalje z izvrstnim uspehom

Bergerjevo baraksovo milo

in sicer proti ogreem, ogorenju, pegam mozoljem in drugim neprijetnim kož. m.

Cena komadu vsake vrste s navodilom o uporabi 70 v.

Zahtevajte po lekarnah in zadenih trgovinah izključno Bergerjevo kotranovo milo in pazite na poleg stoječo varstveno znamko in na polegstoječi firmni podpis G. Hell & Co.

na vsaki etiketi. Odlikovan s častno diplomom na Dunaju 1883

in z zlato svetilno na svetovni razstavi v Parizu 1889.

Vsa druga medic. in higien. mila znamke Berger so našeta v navodilu, ki se pridele vsakemu milu.

Napredaj v vseh lekarnah in zadevnih trgovinah.

Na debelo:

G. Hell & Comp., Dunaj, I., Biberstrasse 8.

V Ljubljani se dobiva v lekarnah: Milan Leustek, M. Mardeschnig, J. Mayr, G. Piccoli, U. pl. Trnkóczy in v vseh drugih lekarnah na Kranjskem. 861-7

Naravna studenčica

kemično preskušena na tukajšnji deželni kemični preskuševalnici, imenovana

Čoketova = voda =

je najboljšo zdravilo proti gošči, oteklemu vratu, bolečinam očem, težki sapi, pokvarje nemu želodcu, oteklemu trebuhu itd.

Dobiva se pri lastniku

Štefanu Bergant

posestnik na Črnučah pri Ljubljani

Ljubljana, Dunajska cesta 16.

Plüss-Stauffer-jev klej

neprekosiljiv za lepljenje strtih predmetov.

Napredaj ima Fran Kollmann v Ljubljani. 696-6

Urarskega pomočnika

sprejme takoj 1291-4

Gabrijel Ambrožič

urar na Jesenicah, na Gorenjskem.

Stanovanje

z dvema sobama se išče za avgustov termin. 1341-2

Ponudbe se prosi pod „Malo stanovanje“, poste restante, Ljubljana.

Izurjene šivilje

in vajenke 1342 2

se sprejmejo

na Karlovski cesti št. 6.

Lepo stanovanje

v solučni legi, obstoječe iz 2 sob, kuhinje, jedilne šrambe in kabineta, ter s porabo perilnice in dela vrta, je na Dunajski cesti št. 60 za majev termin za oddati. 1235-5

Dobro izurjene 1388

šivilje

se sprejmejo takoj pri

A. SINGER

v Gospodskih ulicah št. 4.

Večja tovarna išče takoj

komptoaristinjo

zmožno slovenščine in nemščine, in ki je že službovala na enakem mestu ter je vajena knjigovodstva. 1387-1

Ponudbe pod „Komptoaristinja št. 1367“ upravnistvu „Slov. Naroda“.

+ Suhi +

slabotni, slabokrvni, bledični dobe prekrasno zalito telo po kratki rabi moje odlikovane

redilne moke Käthe

(zdravniško priporočeno). Damam bujen stas.

Strogo pošteno. Karton stane fl. 1.10 Po nakaznici ali po povzetju z navodilom vred.

Glavna prodajalnica in razpošiljalnica

gospa Käthe Menzel 62-17

Dunaj XVIII. Schulgasse 3 I. nadstr. 64.

Dvonadstropna hiša

v dobrem stanu, tik št. Jakobske cerkve, v kateri se nahaja tudi prodajalna, se prostovoljno proda. 1392 1

Natančneji pogoji se izvedo pisмено ali ustmeno v prodajni v Florijanskih ulicah št. 14.

Stanovanja!

V novi enonadstropni hiši na Vrhovčevi cesti (škofovsko posestvo nasproti št. Petrske cerkvi), se odda za avgustov termin več stanovanj po 4, 3, 2 in 1 sobo, z vsemi pritliklinami in vporabo kopalne sobe in pralnice. Hiša ima lepo solčno lego.

Več se izve na stavbišču zvečer od 5.—7. ure, sicer pa Hilšerjeve ulice št. 5, I. na levo. 1345-2

Lovske puške

vseh sistemov, priznano izdelki prve vrste z največjim strelnim učinkom priporoča 597-10

Peter Wernig

c. kr. dvorni dobavitelj orožja

v Borovljah na Koroškem.

Ceniki zastoj in poštnina prosto.

Varst. znamka: Sidro.

Liniment. Capsici comp.

nadomestilo za 3048-32

Pain-Expeller

priznana izborna, bolečine tolažeče mazilo; po 80 h. K 1.40 in K 2.— se dobiva v vseh lekarnah. Pri nakupu tega splošno priljubljenega domačega zdravila naj se jemljejo le originalne steklenice v skatljicah z našo varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne, potem je vsakdo prepričan, da je dobil originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri Zlatem levu v Pragi, I., Eliščina c. b. Razpošiljanje vsak dan.

Zeločrne bolezni, slabosti, vzdigovanje, pomanjkanje teka, zagatenje, gorečica, krč in nervoznost provzročajo, če jih zanemarjamo, velike nevarnosti. Zdravniška priznanja in 60.000 zahvalnih pisem priporočajo v takih slučajih Fellerjeve kroglice iz rabarbare z znamko „kroglice Elsa“, 1 zavitek (6 škatljic) 4 K ali pa Fellerjev rastlinsko esenčni fluid E. V. Fellerja v Stubici, Hrvaško, Elzin trg, 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic za 5 K. z znamko

Feller-Elsa-Fluid

Ceno češko
posteljno perje!
5 kg novega skubljenega K 9-60, boljšega K 12-; belega, jako mehkega skubljenega K 18-; K 24- snežno belega, mehkega, skubljenega K 30-; K 36-; Pošilja se franco proti povzetju. Tudi se zamenja ali razjaj vzame proti povratni poštni stroškov. 929-6
Benedikt Sachs, Lobes 35.
pošta Pízen na Češkem.

Mladi
mizarski pomočniki
ki si hote zagotoviti trdno in stalno eksistenco ob dobrem zaslužku, **dobe dela**, dobro vajo in veliko plačo v tvornici za klavirje 761-12
Bremitz v Trstu, Borzni trg.

Kavarna
„Ilirija“
ob praznikih, sobotah in nedeljah
vso noč odprta.
Fric Novak
kavarnar 73-19
Kolodvorske ulice št. 22.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.
Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

„SLAVIJA“
vzajemna zavarovalna banka v Pragi.
Rez. fondi: 29.217.694-46 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 78.324.623-17 K.
Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države
z vsakehozi slovensko narodno upravo.
Vsa pojasnila daje:
Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančni hiši v Gospodskih ulicah števil. 12.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljše sloves, koder posluje.
Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obecnokoristne namene.

Nujno svarilo.
Čistito občinstvo v njega lastnem interesu opozarjamo, da se delajo poizkusi rastlinske masti pod različnimi menii in znamkami po veličevati in spravljati na trg.
Pred nakupom takih malovrednih ponaredb nujno svarimo, zakaj le po našem, v vseh državah patentovanem načinu napravljeni
KUNEROL
Je dokazano prva in najboljša rastlinska mast, ki je kot najčistiša jedilna mast priznana od avtoritet.
Popolno nadomestilo za surovo maslo, svinjsko maslo, maslo itd.
Zahtevajte „Kunerol“ v vsaki boljši prodajalnici jestvin. V kraje, kjer se „Kunerol“ še ne dobiva, pošljamo poskusne poštnje škatle po okoli 5 kg brutto po 6 K 50 h za škatlo, franko na vsako avstro-ogrsko pošto proti povzetju. Za razpečevanje po železnici v zavrtkih po 1/2 ali 1 kg, zabojih pa od 10 kg naprej.
Za grosiste prednostne cene!
Brošure in zdravniška izpričevanja zastoj.
Prva in najstarejša tovarna za rastlinsko maslo v monarhiji
Emanuel Khuner & sin
Dunaj XIV/2. Etabilirana 1880.

Hlodi
vsake vrste in dolžine ter debeli od 20 centimetrov naprej se pričene z 20. t. m. kupujejo proti takojšnjemu plačilu v gotovini. 767-8
Vabijo se torej vsi, ki imajo kaj blodov, kakor tudi lastniki gozdov da se s pismeno ponudbo glede kakršnekoli množine blaga obrnejo na trdiko
Auten Deghenghi v Ljubljani.

„Käthe“ voda za prsi.
Najlepši kras za ženske so lepe prsi.
Senzacionalno sredstvo za doseg prekrasnih prsi in edino po svojem presenetljivem učinku. „Käthe“ voda za prsi se rabi le na zunanaj, je torej primerna za vsakršno konstitucijo ter je do cela vegetabilna in zaječeno neškodljiva. Steklenica stane 4 gld., poskusna steklenica pa 2 gl. 50 kr. z navodilom o uporabi vred. — Razpošilja diskretno in pod povzetjem 63-17
Pred ničvrednimi posnemki svarimo; pristno samo v glavni zalogi:
gospa KÄTHE MENZEL
Dunaj, 18. okr., Schulg. št. 3., I. vr. 39.

C. kr. priv. tovarna za cement
Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah
priporočajo svoj priznani izvrsten **Portland-cement** v vedno enakomerni, vse od avstrijskega društva inženirjev in arhitektov določene predpise glede tlakovne in odporne trdote daleč nadkriljujoči dobroti, kakor tudi svoje priznane izvrstno apno.
Priporočila in spričevala
raznih uradov in najstrovejših tvrdk so na razpolago.
Centralni urad: 1119-4
Dunaj, I., Maximilianstrasse 9.

Varuj ženo!
Za vsako rodovino važno dastrovano knjigo o premenem blagoslovu z otroki razpošilja s prepisi ved tisočev zahvalnih pisem tajno za 90 h v avstr. znamkah gospa **A. KAUPA**
Berlin S. W. 220
Lindendamm 50

Pozor!
Zaradi drugega podjetja opustim svojo
manufakturno trgovino
in bodem odslej razprodajal po čudovito znižanih cenah vse v trgovini se nabavajoče predmete suknene modnega in perilnega blaga, platno za rjuhe, najboljše cvilhe za matrace, kovtre, koce, preproge i. t. d.
S spoštovanjem
Franz Dolenc v Ljubljani, Stari trg št. 1.
143-78

Delniške pivovarne Žalec in Laški trg
v Ljubljani
priporočajo 1315-3
svoje izborni marčno pivo
istotako „Salvator“
po bavarskem načinu varjeno, katero je z 20. t. m. nove, letošnje varitve nastavljeno in se oddaja
v pivovarnah Žalec ali Laški trg ter v zalogi v Šiški
za Notranjsko in Dolenjsko, vedno v sveži in izvrstni kakovosti.
Naročila izvršujejo se točno in natančno v vsaki večini, tudi v steklenicah po 25 komadov.

GLANZCREME DER WELT
ST. FERNOLENDT, WIEN
Fernolendta NIGRIN
je zlasti priporočljiv za chevreaux, box-calf in lakasto usnje, daje usnju najlepši blesk in je ohranja stanovitno. — Pazite na zgorajšjo varstveno znamko. Dobiva se povsod.

Pozor! Pozor!
Za velikonočne praznike kakor tudi sicer vsako nedeljo in praznik se bo točilo v restavraciji „na Zelenem hribu“ na Dolenjski cesti št. 23,
poleg marčnega Auerjevega piva tudi črno na bavarski način varjeno.
Za mnogobrojni obisk se najvljudneje priporočajo
Franz Remic
restavratel.
1307-2

Zahtevajte pri nakupu
Schicht-ovo štedilno milo z znamko „jelen“.
Ono je **zajemčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. — Pere izvrstno.
Kdor hoče dobiti zares **jamčeno pristno**, perilo neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.
Dobiva se povsod!
Ustje (Češko)
Juri Schicht
največja tovarna svoje vrste na evropskem kontinentu.
Ustje (Češko)
Varstvena znamka.

Cene stanovanjem do 1. junija in od 1. septembra 25% pod tarifo.

Od 1. junija interurbana telefonska zveza.

Zdravilišče Krapinske Toplice

Sezona od 1. maja do konca oktobra. **Hrvatskem**

Leta 1904 je bilo 5120 ljudi. Od zagorjanske železniške postaje Zabok-Krapinske Toplice oddaljene eno, od postaje Rogatec, lok. žel. Grobelno-Rogatec, pa dve uri vožnje. Od 1. maja vsak dan omnibus k vsakemu vlakom proge Zabok-Krapinske Toplice, k postaji Rogatec k popoldanskemu vlakom. — 30° do 35° R (37.5° do 43.5° C) gorke akrototerme, ki eminentno vplivajo proti protinu, mišični in členski revmi in njih posledičnim boleznim, pri ishlji, nevralgiji, kožnih boleznih in ranah, kronični Brightijevi bolezni, otrpnjenju, pri najrazličnejših ženskih boleznih. — Velike baskinske, separatne kopeli, kopeli v banjah in pršne kopeli, izvrstno urejene potilnice (sudariji), masaža, elektrika, šved. zdravilna gimnastika. — Udobna stanovanja, dobre in ne drage restavracije; stalna topla godba. Razsežni senčni sprahodi, prostor za tenis-igre itd. Kopališki zdravnik dr. Ed. Mal. — Brošure se dobe v vseh knjigar-nah. Prospekte in pojasnila pošilja.

1340-2 kopališko ravnateljstvo.

Odvisni niste več

od tiskarja, če se kupite moj aparat za tiskanje s tipami. Z njimi lahko vsakdo takoj tiska: vizitnice, adresne karte, avize, cirkularje, uradna povabila, koverte, povabila na shode itd. Aparat ima več tip kakor drugi taki tiskarski stroji in stane z vso opremo:

65 črkami fl.	—70	253 črk fl	2-40
90 " "	—85	354 " "	3-
127 " "	1-20	468 " "	3-60
140 " "	1-60	640 " "	5-
211 " "	2-	809 " "	6-

J. LEWINSON, tovarna štampilj in gumijevih tip, graverska dela. Dunaj I, Adlergasse 7 (telefon 12.179)

Zastopniki se iščejo.

Neugajoče se vzame nazaj.

Zahtevajte

cenovnik o vsakovrstnih štampiljah. Najnovejši stroji za numeriranje, sablone, klesče za plombe, vžigalni pečati, pečatne marke z vžbočenim tiskom. Preše za vžbočeni tisek. Klišiji po vsaki predlogi, moderni monogrami in zobci za perilo, solidon izvršeni in **ODESA** na Ruskem, Puškinskaja 16. Cenovniki zastoj. 246-15

Žalne klobuke

v bogati izbiri od najcenejših do najfinejših vrst priporoča 18 salon modnih klobukov **Benedikt, Ljubljana.**

Dobra kuharica

je izšla

spisala **Minka Vasičeva**

je izšla

v založništvu **Lavoslava Schwentnerja** v Ljubljani.

Dobiva se samo vezana; cena 6 K, po pošti 6 K 55 h.

Obsega na 576 straneh več nego 1300 receptov za pripravljanje zajokusnejših jedi domače in tuje kuhe, ima 8 fino koloriranih tabel in je trdno in elegantno v platno vezane.

Hvali jo vse: kuharica s svojega strokovnjaškega stališča, literarna kritika zaradi lepega, lahko umevnega jezika, fina dama zaradi njene lepe, pri slovenskih kuharskih knjigah nenavadne opreme, in končno varčna gospodinja zaradi njene cene, ker ni nič dražja, nego znane nemške kuharske knjige. 60-17

U ponedeljek, dne 1. maja

697 18

se prične

razprodaja

modnega volnenega blaga, svile, raznih batistov, dalje narejenih

bluz in površnih črnih jopic zaradi popolne opustitve teh stvari.

Mestni trg št. 25. Anton Primožič, Ljubljana. Mestni trg št. 25.

Otvoritveno naznanilo.

v Ljubljani
Dunajska cesta 20

Karel Planinšek

v Ljubljani
Dunajska cesta 20

nasproti kavarni „Evropa“ si usoja naznanjati, da otvori dne 1. maja

Prvo ljubljansko veliko pražarno za kavo

električnim potom z vročim zrakom

ki jo je ustanovil po najnovejših načelih in po vseh modernih zahtevah.

Slavno občinstvo se vabi, da si ogleda to novo napravo.

Prednosti kave, žgane električnim potom z vročim zrakom so te-le:

- 1.) Ob praženju se popolnoma odpravljajo sopare in kožice, s tem pa se kavi ohranja več arome.
- 2.) Kava se neprestano zrači in se hitro ohladi (v dveh do treh minutah), ne da bi bilo pri tem kaj sopare; zaraditega ostane kava čvrstejša in okusnejša.
- 3.) Če se kava žge samo z vročim zrakom, ne prihaja v nikakršno dotiko z žgalnimi plini; odtod pa izvira čist, visoko-aromatičen okus, kakršnega ni mogoče doseči pri nobenem drugačnem praženju.
- 4.) Tako žgana kava se drži dosti dalje, 4—5 tednov v dobro zaprtih steklenicah ali škatljicah, ne da bi se kaj poslabšala.

Samo poizkusiti je treba, da se vsakdo prepriča, kako izborna je taka kava.

**Prva in najstarejša zaloga klavirjev
v Ljubljani, Florijanske ulice št. 42.**

Ustanovljeno 1880.

Usojam si naznanjati veleč, p. n. občinstvu, da so že došli vsi klavirji, ki sem jih sam osebno izbral pri najbolj renomiranih dunajskih firmah.

Salonske kratke klavirje

črne, temne ali orehovo polirane z navskrižnimi strunami, s sedmimi železnimi oporilom, s slonokoščeno klaviaturo in z moderatorjem (zvok harfe) imam po najnižjih cenah vedno v zalogi.

PIANINI

iz prvih dunajskih tvornic za klavirje, črni ali temni, angleška repetecijska mehanika in navskrižne strune, slonokoščena klaviatura, moderator (zvok harfe), železno oporilo, 7 1/4 oktave. Imam tudi popolnoma nove

kratke klavirje Mignon po 250 gld.

Preigrani klavirji po 40 gld. Za vsak instrument jamčim 10 let.

Vsi klavirji so izvrstno opremljeni, imajo izvrsten in zdržen glas.

V zalogi imam tudi klavirje, ki jih posojam v mesto ali na deželo.

Stroke vajene v ljudno vabim na ogled.

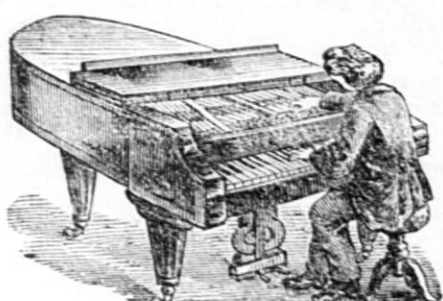
Priporočam se tudi vdano za ubiranje in popraviljanje klavirjev.

S spoštovanjem

1293-2

Ferd. Dragatin

trgovec, ubiralec in popravilalec klavirjev in zapriseženi cenilec o. kr. okr. sodišča.

Gospodična

1306-3

s trgovskim kurzom in večmesečno prakso v komptoarju, zmožna stenografije in pisanja na stroju, želi čimprej vstopiti kot komptoaristinja ali kot blagajničarka. — Ponudbe pod „komptoaristinja“ upravnistvu „Slov. Naroda“.

Kaj je
Seydlin?

Priznana najboljša, po najnovjših izkušnjah higijene sestavljena in večkrat odlikovana kosmet.

ustna voda.

Dobi se v vseh boljših trgovinah.

BRZOJAVKA!

ANTON SCHUSTER, Ljubljana

Špitalske ulice št. 7

priporoča

793-8

novosti

konfekcije za dame in deklice, bluz in deških oblek, modnega blaga za dame in gospode; voile, satin, levantin, preproge, najboljše platno, chiffon, perilo in kravate za gospode.

Solidno blago!

Nizke cene!

Uzenci na zahtevanje poštnine prosto.

Založnik zveze c. k. av. drž. uradnikov

K. Košak

zlatar

Ljubljana, Prešernove ulice 5
priporoča slav. občinstvu svojo

veliko zalogo

zlatnine in srebrnine, briljantov in diamantov

in drugih v njegovo stroko
142 spadajočih stvari 18
po najnižjih cenah.

**Vsakovrstne
rane**

se morajo skrbno varovati pred vsako nesnago

ker se po tej lahko vsaka tudi najmanjša rana razvije v zelo hudo, težko ozdravljivo rano. Že 40 let se je izkazalo mednarodno zdravilo, tako imenovano **prasko domače mazilo** kot zanesljivo sredstvo za obvezo. To vzdržuje rane čiste, obvaruje iste, olajšuje vnetje in bolečine, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

Proti predplačilu K 3-16 se pošljejo 4/1 puščice ali 3-36 6/2 puščice ali 4-60 8/1 ali 4-96 9/2 puščice poštne prosto na vsako postajo avstro-ogrske poštne.

Vsi deli embalaže imajo zakonito depozitarno varstveno znamko.

Glavna zaloga

B FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj
lekarna „pri črnem orlu“
Praga 2678-17
Malá strana, ogor Nerudove ulice 203

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske.

V Ljubljani se dobiva pri go-
spodih lekarjih: G. Piccoli, U.
pl. Trnkoczy, M. Mardetschlä-
ger, J. Mayr.

Kdor je varen piti kakao, naj v svoj prid poizkusi novo vrsto
Ivana Hoffa
KANDOL-KAKAO
ki zaradi svoje neznanne toščastosti ne moti prebavljanja, ampak je jako lahko prebaven.
Kandol-kakao
ima mimo vseh drugih kakaovskih vrst vrhunskega to odlično prednost, da je ob najboljšem okusu dokaj cenejši in zaradi zdravitve s sladom tudi jako redilen.
Kdor poizkusi Kandol-kakao, ga rabi trajno.
Zaveji po 1/4 kg 90 vin. se dobivajo v vseh trgovinah s specijalnim in kolonialnim blagom.
Pristno samo v zavejih zlevo znamko.

Vajenec za tiskarno

se takoj sprejme pri 1351

Fr. Igliču, akcidenčna tiskarna na Mestnem trgu.

Ti

ne dobiš za gojitev kože, osobito za odstranitev peg in za dosego nežne polti boljše in uspešnejše zdravilnega mila, nego je preizkušeno

Bergmannovo lilijno mlečnato milo
(znamka 2 škrate)

Bergmann & Co., Dečim ob Labi.

Prodajajo kos po 80 vin.:

J. Wutscherja nasl. V. Schiffer,
drogerija Anton Kenc in Olo
Fettich-Frankheim v Ljubljani.

2 930-3

NOVO!

Ivan Cankar

GOSPA JUDITA

To najnovejšo delo Cankarjevo bo gotovo zanimalo tem bolj, ker nekako že v povesti sami, še bolj pa v predgovoru Cankar reagira na znamenito o svojem delu „Hiša Marije Pomočnice“ in brani svoje umetniške stališče. Izza Prešernove „Nove sarije“ ni bila pozneje več napisana nobena boljše in ostrejša satira. Da se je pokazal Cankar iznova tu mojstra v slogu in jeziku, ni treba poudarjati. Knjiga je izšla v elegantni opremi, z izvrstno risbo na naslovnem listu. 23-4

Cena: broš. 2 K; po pošti 2 K 10 v. eleg. vez. 3 K 20 v.; po pošti 3 K 30 v.

Založništvo

L. Schwenkner

v Ljubljani

Prešernove ulice št. 3.

F. P. VIDIC & KOMP. Ljubljana, opekarna in tovarna

ponudijo vsako poljubno množino

zarethane strešne opeke, „Koroški model“

(Strangfalzziegel).

Barve: a) rdeči naravno žgani, b) črno impregnirani.

Te vrste strešniki so patentovani v vseh kulturnih državah. — Lastniki patentov: F. P. VIDIC & Komp. in JOSIP MARZOLA.

Najličnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno kritje.

Vzorce in prospekte pošljemo na željo brezplačno.

Sprejmejo se zastopniki.

Takojšna in najzanesljivejša postrežba.

Sprejmejo se zastopniki.

